Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 288 — ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 17 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1884 — (Ն. Տ.) 29 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ — 12 ՐԷՊԻԻԼ, ԷՎՎԷԼ, 1302

40 ՓԱՐԱ.

ՊԱՏՄԱՆԹ

Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 դուրուշ։ երկու անգամի համար 2 դուրուշ է։ աւելի անգամներու համար զեղչ սակարկութիւն կը լլայ։

Ցանգրուոյ վերաբերեալ նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն պէտք է ուղղել

«Առ խմբագրութիւն ԱՐԵՒԵԼՔ օրագրի»

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ. Գալաթիա, Նորատունկեան խան։

Իսկ գումարները հեռագրելու հասցէն՝

{ كلوره } درعليه‌ده غلطه‌ده نورادونكيان خانندى

غزته‌سى اداره‌سنه

Les annonces sont reçues à l'EASTERN AGENCY, Karakeuy, Déirmén han

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ,

40 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ի. Պոլսոյ	համար	Տարեկան	գահեկան	արծաթ.....200
»	»	Վեցամեայ	»	» 100
»	»	Եռամեայ	»	» 50
»	»	Հատով	»	» 1
Գաւառաց	համար	Տարեկան	»	» 240
»	»	Վեցամեայ	»	» 120
»	»	Եռամեայ	»	» 60
Օտար	երկիրներ	Տարեկան	Ֆրանք	 56
»	»	Վեցամեայ	»	 28

Դուրս զրկուած լրագրոյց մասին ծախքը խմբագրութեան վրայ է։

Ծանուցմունք կընդունուին
ԻՍԴԵՐՆ ԷՃԷՆՍԻ
գործակալութեան ձեռամբ, Քարաքէօյ, Տէյիրմէն խան

Կ. ՊՈԼԻՍ
ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 17 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ

Բ.

Նախորդ երկու յօդուածներով յիշեցուցինք Պալաժենիոյ վերաքննութեան պէտքն, և մեր կարծիքն յայտնեցինք վերաքննութիւն մը ձեռք բերելու յարմարագոյն եղանակին վրայ։ Այսօր քանի մը խորհրդածութիւններ պիտի ընենք առաջադրեալ խնդրոյն երկրորդ մասին, այն է՝ նոր Կաթողիկոսին ընտրութեան եղանակին վրայ։

Բայց պէ՞տք է կատարել երկրորդ ընտրութիւն մը։—Ոմանք նախապատիւ կը համարին այս աշխատութիւնը իրականացնել Ազգին, և կաթողիկոսական վերջին ընտրութեան մէջ երկրորդ Բանտիոս ընտրուած անձը Կաթողիկոս հրատարակելով շատանալ։ Այս գաղափարն յղացողներ մեկ հարուածով երկու նպատակ ձեռք բերել կ'առաջադրեն. զի, կ'ըսեն, այս կերպ ազգու և նրաւոր ընթացք մը բռնելով, Ազգը լաւագոյն պատահանք տուած կը լինի ռուս կառավարութեան ընթացքին դէմ, որ կը պնդէ Պալաժենիոյ տառական գործադրման վրայ, և վերջին ընտրութեան բեկման դէմ։

Ճի՞շդ են այս տեսութիւնք, ազգօգո՞ւտ է գործողութեան այս եղանակ։ Նախ՝ այս կէտերը պարտինք քննել. զի եթէ Երկրորդ Կանդիդատը Կաթողիկոս հրատարակելով խնդիրը կը լմննայ, հարկ չէ նոր Կաթողիկոսին ընտրութեան համար եղանակ մը ցոյց տալու յօդնիլ։

* * *

Մեր հաստատ համոզումն, զոր ուրիշ առթիւ ալ յայտնած ենք, սա է թէ, երբ՝ Կաթողիկոսական ընտրութեան մը մէջ՝ Առաջին Ընտրեալը կը հրաժարի կամ կը վախճանի, Ազգը նոր ընտրութիւն պարտի կատարել, և ցորչափ Կայսերական հրամանն մը, իբրեւ Պետական հարուած մը, հակառակը չտրամադրէ, Ազգն իբրեւ օրինաւորապէս ընտրեալ Կաթողիկոս պարտի նկատել Առաջին Ընտրեալը միայն։

Մեք այսպէս կը մտածենք, նկատելով թէ Երկրորդ Բանտիոս Պալաժենիոյ հնարած նորամուտ մէկ անձնաւորութիւնն է, որ բուն ազգային ընտրութեան մէջ տեղի չէ ունեցած երբեք. ուստի և, ցորչափ Պետական հարուածի մը ներքեւ չէ, Ազգը պարտաւոր չէ Կաթողիկոս ընդունիլ զնա։

Դարձեալ, մեք կը նկատենք թէ Երկրորդ Բանտիոս, քանի որ Առաջնոյն չափ քուէ չէ ստացած, ի հարկէ ազգային փոքրամասնութեան մ'ընտրեալն է, և արդարութեան ու ընտրական դրութեան նախնական պայմանաց հակառակ է փոքրամասնութեան ընտրեալն Ազգին ընդհանրութեան ընդունել տալ, երբ միջոց կայ՝ նոր ընտրութեամբ մը՝ Ազգին մեծամասնութեան կամքն իմանալու։

Եւ յիրաւի, ի՞նչ է, ո՞վ է Երկրորդ Բանտիոս ըսուած անձնաւորութիւնն։ (Աւելորդ է յիշեցնել թէ մեք ասա չենք ակնարկեր որ և է մասնաւոր անձի, այլ լոկ սկզբունքի խնդիր մը կը քննենք)։ —Երբ Ազգը Պալաժենիա կոչուած ռուսական կանոնադրութեան չէր ենթարկուած, երկու՞ կաթոլիկոսացուներ կ'ընտրէր միթէ, ինչպէս սովորութիւն եղած է ընել Պալաժենիոյ հաստատումէն ի վեր։ Ո՞չ ապաքէն, բուն ազգային ընտրութեան մէջ, միակ եկեղեցական մը կ'ընտրուէր իբրեւ Կաթողիկոս։ Եւ ի՞նչ նպատակաւ Պալաժենիան հրամայած է որ Ազգը փոխանակ միակ Կաթողիկոսի մը երկու Բանտիոսներ ընտրէ. ո՞չ ապաքէն ազգային ընտրութիւնը սահմանափակելու յայտնի նպատակաւ. և ո՞չ ապաքէն Ազգը միշտ բողոքարձած է իւր ընտրական ազատութեան այս կերպ սահմանափակման դէմ։ Ո՞չ ապաքէն, ի մի բան, Երկրորդ Բանտիոս Պալաժենիոյ ծնունդն է միայն, և տեղի չունի ազգային-եկեղեցական օրինաց, սովորութեանց և աւանդութեանց մէջ։

Բայց ոմանք, տարիներէ հետէ ամենակոծու հրատարակութեամբ արդարացնելու քննադատելէ յետոյ Պալաժենիան, ռուս կառավարութեան դէմ ազգու և կարուկ ոճով բողոք մը բառնալ կը կարծեն. . . պարզապէս Կաթողիկոս հռչակելով այս մի և նոյն երկրորդ Բանտիոսն։ Մեք արդարեւ կը զարմանանք անոնց պարզմտութեան վրայ որք Պալաժենիոյ ծնունդն իւր մեր դէմ յարուցանելու տարօրինակ գաղափարն յղացած են։ Բայց կը հաստատենք թէ, երկրորդ Բանտիոսն իբրեւ Կաթողիկոս չի կրնար նկատուիլ ճշդիւ այն պատճառաւ որ Պալաժենիոյ պատուղն է։ Ուրիշ բան էր եթէ Զարն ինք այսպէս հրամայէր։ Ինչպէս ուրիշ անգամ ալ բացատրած ենք, եթէ, Առաջին Ընտրեալ մը կեցած ատեն, Զարն Երկրորդ Ընտրեալը Կաթողիկոս անուանէ՝ մեծամասնութեան կամքը զոհելով փոքրամասնութեան կամքին, Պետական հարուած մի գործ դրած կը լինի, որուն Ազգը կը հանդուրժէ, բայց որուն Ազգը չհաւանելէ զատ, չի դադրիր բողոք բառնալէ կանոնագրոյ մը դէմ, որ Կայսեր մը ձեռքը կը թողու յարգել կամ փըճացնել եկեղեցական ընտրութեան մը մէջ մեծամասնութեան կամքը։ Բայց առաջարկել որ Ազգն ինք իւր ձեռօք բնէ ինչ որ նորամուտ սովորութիւն մը և իւր իրաւանց կապտումը կը նկատէ, և այսպէս նուիրագործէ Պալաժենիոյ ամենէն քննադատելի մէկ տրամադրութիւնն, սուտգիտ վերջին ծայրն է պարզմտութեան, եթէ անձնական մասնաւոր նպատակ մը չկայ գործին մէջ։

Երբ Առաջին Ընտրեալը կը հրաժարի կամ կը վախճանի, պէտք է նոր ընտրութիւն կատարել՝ ո՛չ միայն զի երկրորդ Բանտիոսն Ազգէն իբրեւ Կաթողիկոս ընտրուած չէ, ո՛չ միայն զի Առաջնոյն հետ ընտրուած անձը պարզապէս Պալաժենիոյ մէկ տրամադրութիւնը գոհացնելու համար դրուած է, այլ նաեւ, ընդհանրապէս, զի այս երկրորդ ընտրեալ, առաջնոյն չափ քուէ ստացած չլլնելով, ի հարկէ փոքրամասնութեան մ'ընտրեալն է միայն, մինչ ամեն տեսակէտով օրինաւոր և փափաքելի է որ Մայր Աթոռոյ Գահակալն Ազգին մեծամասնութեան քուէներն ստացած եկեղեցական մը լինի։

Այս նկատողութիւն եւս ըստ մեզ առաջնոյն չափ պարզ է։ Ընտրութիւն մը մեծամասնութեան քուէով կատարելու տարրական կանոնն է այս։ Երկրորդ ընտրեալը, Բանտիոսն, կա՛մ առաջնոյն չափ կը վայելէ Ազգին վստահութիւնն, և կա՛մ ոչ։ Եթէ կը վայելէ, օրինաւոր և փափաքելի է որ՝ նոր ընտրութեան մը մէջ՝ Ազգն իւր մեծամասնութեան քուէով բացորոշապէս յայտարարէ զայս։ Իսկ եթէ Առաջին ընտրեալ մը լինելու չափ չի վայելեր Ազգին վստահութիւնն, և յայտ չկայ որ մեծամասնութեան քուէն ալ ստանայ, կը հարցունենք թէ ազգեօք արդարութի՞ւն է, Ազգին և եկեղեցւոյն շահուց նպաստաւո՞ր է, այսպիսի պարագայի մը մէջ, երկրորդ Բանտիոսն Կաթողիկոս հռչակել, յոյժ վտանգաւոր նորութիւն մը նուիրագործելով և վնասաբեր օրինակ մը տալով ապագայ սերնդոց։

Եւ ի՞նչ պատճառ կայ, Երկրորդ Բանտիոսն Կաթողիկոս հռչակելով, Պալաժենիոյ դիրքն խնայելու յօժարակամ, և միանգամայն Մայր-Աթոռոյ վրայ Ազգին փոքրամասնութեան միայն քուէն ունեցող Կաթողիկոս մը տեսնելու։ Ի՞նչ պատճառ կայ մին քան զմիւսն ծանրագոյն այսպիսի երկու անպատեհութեանց մէջ ինկնալու։—

Եթէ Պալաժենիոյ դէմ ցոյց մ'ընելու համար է այս, ինչպէս ըսինք, չափազանց պարզմտութիւն կը լինի՝ Պալաժենիոյ ամենէն աւելի քննադատելի տրամադրութիւններն իւրացնելով կարծել թէ այդ տրամադրութեանց դէմ կը զինուինք։ Մեք կը կարծենք թէ այդ տեսութեան չեն հաւատար անոնք իսկ որք, Երկրորդ Բանտիոսն Կաթողիկոս ընդունել առաջարկելով Ազգին, ռուս կառավարութեան դէմ այս կերպիւ բողոք բառնալու խօսք կ'ընեն։ Ազգին կընեցնել ուզուած դեղահատ մը ոսկեզօծելու աւելի թափանցիկ եղանակ երբեք չէր մտածուած։

Եթէ Տոնտուքոֆ Բորսաքոֆ իշխանին այն հրամանագրոյն դէմ բողոքելու համար է, (որով կը բեկանէր Կաթողիկոսական վերջին ընտրութիւնը, հոգեւոյս Ներսէս Սրբազանի հրաժարման պատճառաւ), չենք հաւնար թէ ի՞նչպէս Կաւկասիոյ Կուսակալին հիմնագրոյն դէմ բողոքուած կը լինի՝ ոչնութեան դատապարտելով Թուրքիոյ Հայոց քուէները։

Վերջապէս, եթէ նոր յոգնութիւն մը Ազգին խնայելու համար է որ կ'առաջարկուի Կաթողիկոս հռչակել Երկրորդ Բանտիոսն, մտածուած եղանակը չափազանց գործնական կը թուի մեզ։ Ո՞չ ապաքէն Ազգին աշխատութիւնն աւելի եւս կը դիւրանայ եթէ դարու մը մէջ անգամ մը միայն Հայերը կաթողիկոսական ընտրութիւն կատարեն, կարգ մը Եպիսկոպոսներ ընտրելով, որոց եթէ մին վախճանի կամ հրաժարի, միւսն անոր յաջորդէ իրբեւ Կաթողիկոս, և այսպէս մինչեւ վերջը։ Բանի որ մեծամասնութիւն ու փոքրամասնութիւն չպիտի փնտռուի, ո՞չ ապաքէն մեր թելադրած այս եղանակն աւելի պարզ է, և աւելի քիչ աշխատութեամբ, աւելի քիչ ծախքով ալ ի գլուխ կրնայ հանուիլ։

Բայց իրապէս, չկայ բանաւոր պատճառ՝ չեղելու ազգային դարաւոր օրէնքներէն ու սովորութիւններէն, արգարութեան և ուղղութեան չաղէն։—Երկրորդ Բանտիոսն այժմդեր. Տ. Մելքիսեդեկ Սրբազան է։ Աչքերնիս ընթերցողք գիտեն թէ մեք ո՛րչափ լաւ գաղափար մ'ունինք այդ եկեղեցականին արժանեաց վրայ, և ո՛րչափ փափաքող ենք առաջնորդական պաշտօնէ բարձրագոյն պաշտօններու վրայ տեսնելու զն։ Գերապատուութիւն։ Եթէ Ազգին մեծամասնութեան քուէն օրինաւոր ընտրութեամբ Կաթողիկոս հռչակէ զն Գերապատուութիւն, մեք առաջին կը լինինք ծափահարող այս ընտրութեան։ Բայց առայժմ, քանի որ ինք լոկ Երկրորդ Բանտիոս մ'է, մեք, ի նկատ առնելով Ազգին և եկեղեցւոյն հիմնական շահերն և ընդ նոսին նոյն ինքն Նորին Գերապատուութեան արժանապատուութիւնը, չենք ուզեր բնաւ որ իւր ա՛յս դիրքին մէջ, առանց նոր ընտրութեան, Կաթողիկոս հռչակուի։ Եւ տարակոյս չունինք թէ Իզմիրի Գեր. Առաջնորդն ալ չպիտի ընդունի Կաթողիկոսական պաշտօնն, երբ տեսնէ որ Ազգին մեծամասնութեան ձայնը չէ որ կը կոչէ զինք յայն բարձրագոյն պաշտօն եկեղեցւոյ։ Անոնք որ, այս տեսութեանց հակառակ, փոքրիկ ու թափանցիկ հընարքով մը կ'առաջարկեն Երկրորդ Բանտիոսը մը Կաթողիկոս հռչակել առանց նոր ընտրութեան, ո՛չ միայն չատ գէշ ծառայութիւն կը մատուցանեն Ն. Գերապատուութեան, այլ նաեւ գործնական մեզ կը ջրեն Ազգին բոլոր բողոքները Պալաժենիոյ դրութեան դէմ, և ոտնկոխ կ'ընեն ամեն ընտրական դրութեան ամենէն հիմնական պայմանը։

Պէտք է ուրեմն նոր ընտրութիւն։ Պէտք է որ Ազգը նորէն հրաւիրուի իւր մեծամասնութեան ձայնիւ Կաթողիկոս մը նշանակելու։ Այս նոր Կաթողիկոս կրնայ նախորդ ընտրութեան Երկրորդ Բանտիոսն իսկ լինել։ Կրնայ տարբեր եկեղեցական մը լինել։ Այլ ո՛վ որ լինի, նա՛ է Ազգին Կաթողիկոսը։—Բայց ի՞նչպէս պէտք է կատարել զայս նոր ընտրութիւն։ Յաջորդ յօդուածի մը նիւթը պիտի լինի քննել զայդ կէտ։

ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ՄԱՍԻՍ, հաստատեալ յամին 1852, կը հրատարակուի այժմ իբրեւ Շաբաթաթերթ։

ՄԱՍԻՍ Շաբաթաթերթի մէն մի թիւը կը պարունակէ նոյն չաբթու Ազգային, Ներքին, Արտաքին, Քաղաքական և Դրամական բոլոր կարեւոր լուրերն ու տեղեկութիւնները։

ՄԱՍԻՍ Շաբաթաթերթն, իւր մէն մի թիւով, կը հրատարակէ նաեւ Խմբագրական Տեսութիւններ, ազգային, քաղաքական, ընկերային, ընտանեկան և անտեսական նիւթերու վրայ։

ՄԱՍԻՍ Շաբաթաթերթին ամեն թիւը կը պարունակէ նաեւ օգտակար յօդուածներ գիտական և պատմական գնդական նիւթոց վրայ, հետաքրքրաշարժ և բարոյալից նորավէպեր, և ընտիր թարգմանութիւններ ու քերթուածներ։

ՄԱՍԻՍ Շաբաթաթերթն Հանդէս մ'է և Լրագիր մ'է միանգամայն։

ՄԱՍԻՍ Շաբաթաթերթի մէն մի թիւը կը բաղկանայ մանր և հոմ տառերով կազմուած 20 երեսներէ, և տարին կը կազմէ աւելի քան 1,000 երեսներէ բաղկացեալ ընտիր հատոր մը մաքուր տպագրութեամբ, իւր Ցաւելուածներէ զատ։

ՄԱՍԻՍ Շաբաթաթերթի տարեկան գինն է միայն ԿԼՍ օսմանեան ոսկի, և վեցամեայն՝ ՔԱՌԱՍՈՒՐԴ օսմանեան ոսկի։ Զեռքէ կը ծախուի 60 փարա գնով։ Թղթատարութեան տարեկան ծախքն է միայն 15 դրուշ։

ՄԱՍԻՍ ի վերջին թիւը կը պարունակէր։ Ա. ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՄԵԾ ԹԷՊԷՐԻՆՆԵՐԻՆ ՀԷՊՈՍՆԵՐԻՆ ԸՆԴ. ։—Քաղաքական և ընկերական տեսի մը դիտողութիւններ։ Գրեց Բ. ՔԷՉԵԱՆ

Բ. ԿԵՆՍԱԳՐԱԿԱՆ։ Ցբոնական Ակոբէա։ — Եբէ՛ Նոր ակոբենկանէ։ (Վ.ԻԴԵՈՐ ՏԻՐԻԻԻ — ԺՈՂԷՅ ՊԷՐԹԱՆ — ԼԻՒՏՈ. Վ.ԻԴ ՀԱԼԷՎԻ)։

Գ. ԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ։ Ակոբէ մը վերջին աշխատութեանց վրայ։ Գրեց Ց. Ե.

Դ. ՆՈՐԱՎԷՊ։ Հմայեալ Ծառանը (Է.Տ. Վ.ԻԼԻԷՐ) Թարգմ.

Ե. ԲԱՆԱՍՏԵՂԾԱԿԱՆ։ Քաղաքաց Դանէլեանս Երբէք Կարէօ—Իլանէ։ (ԲԱԶՄԱՎԷՊ)։

Զ. ՔԱՂՈՒԱԾՔ ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ԼՐՈՑ։ Աբրոտէն, Նէրէն, Աղբիւրն։

Է. ԴՐԱՄԱԿԱՆ։

Ը. ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ։ «ՍԻՄՈՆԷ ԵՒ ՄԱՐԻ»։

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

)(115)(

ՖՈՐՔԻՆԷ ՏԻՒ ՊՈՒԱԼՈՊԷ

ՊԱՐՈՆ ԼԸԲՈՒԲԻ ԾԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՊԱՐՈՆ ԼԸԲՈՒԲ ԿԸ ԳՈՐԾԵ

Ե.

— Հնարին չէ այդ, եթէ դու ժամանակ կորուսած չես հոն երթալու համար։

—Եւ ոչ իսկ վայրկեան մը։ Օթեւանին ո՛չ Ներքանցներուն մէջ և ո՛չ անդուղին վրայ արգելքի չհանդիպեցայ. Պուլվարն ելնելուս պէս, մէկ շունչով Թոլպիաքի տունը հասայ։

Զէի յուսար պատահիլ անոր, որովհետեւ արդէն տուն հասած պարտէր լինիլ. կը մտածէի նաեւ թէ դիշերը դուրս չպիտի ելնէր, բայց կը յուսայի որ առաւօտուն կանուխ պիտի չուէր՝ որպէս զի առաջին կառախումբին հասնէր։

Ուստի լուանալուն սպասեցի մայթին վրայ վեր վար պտըտելով։ Բայց ի զուր։ Դուռը բնաւ չբացուեցաւ։ Տանը մէջ բնակողներուն ամենն ալ զգաստ մարդիկ են։

Ժամ հինգին միջոցները կառապան մը կոչեցի, որ Մատլէնի հրապարակին կայարանը կ'երթար։ Թարմ ձի մ'ունէր, որովհետեւ ախոռէն նոր դուրս կ'ելնէր։ Ըսի ես ինձ թէ գործս կրնար կատարել երբոր չարաճճիս եռեւէն լրտեսել հարկ լինէր։ Մտայ կառքին մէջ և դիմացի տան առջեւ կեցուցի։ Այն տեղն յոյժ յարմար էր ելեւմուտքը տեսնելու։

Ժամ մ'սպասեցի, ոչ ոք դուրս ելաւ։ Վեցը քառորդ անցած, դռնապանը դուրս ելաւ մայթին աւելու, և Թոլպիաքի սենեկապան ծառան սենեակի հողաթափներով և իւր ծխափողը քաշելով դուրս ելաւ, մինչև անկիւնի դիւնեվաճառին խանութը գնաց։

Զարմանալով ըսի մտօքս։ Եթէ Թոլպիաք չուէր, ծառան չէր կրնար այսպէս ինքն իրեն արձակուրդ տալ, Ըսել է թէ տունն է։

Յայնժամ, չուզելով ընդունայն քսպասել անդ, որովհետեւ գիտէի որ կ'սպասէիք ինձ, կառքս հինգ վեց դուռ անդին քշել տուի և իջայ մէջէն։

Դռնապանը կը շարունակէր աւել փողոցը։ Մեղմով մ'անոր մօտեցայ և հարցուցի թէ ժամը քանիո՞ն կրնայ ոք խօսիլ Պ. Թոլպիաքի հետ։

— Այսօր և վաղիւ կարելի չէ, ըսաւ ինձ։ Երէկ իրիկուն գիւղ գնաց, և դալ շաբթու պիտի վերադառնայ։

Ասոր վրայ ըսի ես ինձ թէ դիշերը թատրոնէն ետ տունը չէ վերադարձած, Անգլիուհւոյն տունը գնացած է և ի միասին պիտի չուեն ժամ եօթնին։ Պուլվար Հոսման ատի երկու քայլ անդին է. դեռ ժամանակ կայ։

Հասցէն կառապանիս տուի, և ժամ վեցուկէսին Անգլիուհւոյն դռան առջև հասայ։ Անդ դժուարութիւն չկրեցի տեղեկութիւն ստանալու։ Սպասուհին, դրան դուրսը կեցած կը խօսակցէր դռնապանին հետ. և լսեցի որ վերջինը կ'ըսէր. «Ահա նորէն ձեր տիրուհին գիւղ գնաց։» Սպասուհին ալ կը պատասխանէր. «Այո՛, երէկ իրիկուն Օրբրայէն յետոյ չուեց, և իմացուց ինձ թէ հինգ վեց օր բացակայ պիտի լինի։ Շատ գոհ եմ. Անիէր կ'երթամ և մակսկի նստելով կ'զբօսնում։»

Այսչափը բաւական էր իմ տեղեկութեանս համար։ Օդային անուն մը հարցուցի դռնապանին, և պատասխանեց թէ չէր ճանչեր։ Յայնժամ ըսի կառավարիս որ դիս Պուլվարը տանի և...

— Օբէբրայէն յետո՛յ, կրկնեց Պ. Լըքոք. ասոր համար էր ուրեմն որ խաղին աւարտէն առաջ դուրս ելան։ Կառք մ'ունէին որ իրենց կ'սպասէր։

— Ես ալ այդպէս մտածեցի։

— Ինչո՞ւ չեկար անմիջապէս ցիմացուցիր ինձ այդ իմացածդ։

— Վարպե՛տ, ձեր պատուէրին համաձայն մինչեւ Արպալէթ փողոց գնացի քալելով։ Այն թաղերուն մէջ կառքով երթալն աչքի կը զարնէ։ Օվէրնացիները դատայ և խօսեցնել տալով բան իմացայ։

Գիտէ՞ք ինչու համար այնչափ կը փափաքին եղեր հրապարակին վրայ ձեզ հետ խօսելու։ Վասն զի Մարի Ֆասիթի սպասուհին տեսեր էին որ թատրոն կը մտներ։

— Թոլպիաքի՞ հետ, հարցուց Պ. Լըքոք։

— Ո՛չ, վարպետ, միայնակ. բայց չքեղապէս հագուած, ակնախտիղ ադամանդներով ու ժանեակներով, ուսերը մերկ, տեսնելու արժանի։

— Եւ դուրս ելնելուն սպասեցին, կը յուսամ

— Ա՛հ, աւասիկ դէպքը։ Կ'երեւի թէ ածխավաճառուհին կենալ կուզէր։ Իսկ այրը չէր ուզեր, վասն զի քուն ուներ աւանակն։ Եւ մեկներ էին։ Այսպէս առիթը ձեռքէ փախուցին ապուշներն։

— Ուրեմն գրուած է թէ ամեն բան մեզ դէմ պիտի ունենա՛նք, ըսաւ Հայր Լըքոք դառնութեամբ։

— Մի՞չտ չտեւեր, վարպե՛տ։ Որովհետեւ մեր որոնած կինն երէկ Օբէբրայի թատրոնը գնաց, վերստին պիտի երթայ, անտարակոյս եմ։

Ես շատ բան ըրի Օվէրնացւոյն գըլխուն։ Ըսի որ եթէ իշխանն իմանայ երէկ իրիկուան վրիպանքն, ոչ եւս դբբամ կը վճարէ, թէ ներելի չէր այնպէս աւանակութիւն ընել և դրամ ըստանալ։

Վերջապէս, վարպե՛տ, կրակ գրի փորին մէջ, և երդում ըրաւ որ ամեն իրիկուն պիտի գայ Օրբրային առջեւ սպասէ, թէ՛ մութ և թէ՛ ելից ժամանակ։

— Եւ կը կարծես թէ կրնա՞նք վստահիլ անոր վրայ։

— Օ՛, աւելի կ'ընտրեն ամեն գիշեր թատրոնին ատիճաններուն վրայ պառկիլ, քան թէ կորսնցնել այն եւրեք հազար ֆրանքը՝ զոր խոստացած եմ ձեր կողմէ։ Եւ եթէ երէկ գիշեր լաւ չաշխատեցաւ, պատճառը շատ խմած լինելն էր։ Վասն որոյ իմացուցի իրեն որ Ֆէ-Էմբերել պանդոկին ճաշն ոչ եւս պիտի վճարեմ։

Եւ տեսէ՛ք, վարպե՛տ, ի՞նչպէս չը կրցինք յաջողիլ։ Կերեւի թէ ձեղ չկընալ մտեցնալուն պատճառը ձեր սեւամորթի ծառայէն վախնալն եղած է։ Եթէ դիմաւոր անբանն որ այն սեւամորթն ես էի. . .

— Աւելի գէշ կը լիներ, ընդմիջեց Պ. Լըքոք։ Մտիկ ըրէ, Բիէտուշ. մեր սիրելիներուն ոգուտ չունի, Ջանանք դարմանել դանոնք։

Եւ աստ մնալով չենք կրնար դարմանել. գնա՛ առանձնասենեկիս սեղանին վրայ կեցած երկաթուղեայ ուղեցուցակն ինձ բեր։

Բիէտուշ անմիջապէս կատարեց հրամանք, թէ և բաւական զարմացաւ։

Զէր հասկնար բնաւ թէ ի՞նչ բանի կրնար ծառայել երկաթուղեայ ուղեցուցակն երբոր խնդիրն Արպալէթ փոզոցի ոճրագործք գտնելու վրայ էր։

Բայց Պ. Լըքոք գիտեր ի՞նչ պիտի ըներ այն ուղեցուցակն, որ կառախմբոց երթեւեկի ժամերուն և հանդիպած կայարաններուն վրայ ուղեւորաց տեղեկութիւն տալու կը ծառայէր։

—Տղա՛ս, բաւ կորուկ դէմքով մը, պէտք է գործել։ Մինչեւ ցարդ չկորուսինք մեր ժամանակը, վասն զի շատ բաներ իմացայ, զոր գիտնալու պէտք ունէի, բայց գործն ի կատար հանելու ժամն եկած է, և դու պիտի օգնես ինձ, ուրոյն աշխատելով։

Պէտք է ուրեմն որ ծանուցանեմ քեզ իմ ընելիքս, և ամբողջապէս բացատրեմ ծրագիրս։

—Օ՛ն, վարպետ, բառ մը չեմ կորսընցներ, և ամեն բան կ'ընեմ ձեզ դոհացնելու համար։

—Լսէ՛ նախ այն պատճառներն որոց վրայ կը հիմնեմ ընելիքս։ Մարդ մը լաւ հասկցած բանը կը կատարէ։ Ուստի կ'ուզեմ որ դու ալ լաւ հասկնաս գործն։

Երէկ ըսի քեզ, և դու ալ համաձայնեցար, միւսն անոր յաջորդէ իրբեւ Կաթողիկոս, և այսպէս մինչեւ վերջը։ Քանի որ մեծամասնութիւն ու փոքրամասնութիւն չպիտի փնտռուի, ո՞չ ապաքէն մեր թելադրած այս եղանակն աւելի պարզ է, և աւելի քիչ աշխատութեամբ, աւելի քիչ ծախքով ալ ի գլուխ կրնայ հանուիլ։

Բայց իրապէս, չկայ բանաւոր պատճառ՝ չեղելու ազգային դարաւոր օրէնքներէն ու սովորութիւններէն, արգարութեան և ուղղութեան չաղէն։—Երկրորդ Բանտիոսն այժմդեր. Տ. Մելքիսեդեկ Սրբազան է։ Աչքերնիս ընթերցողք գիտեն թէ մեք ո՛րչափ լաւ գաղափար մ'ունինք այդ եկեղեցականին արժանեաց վրայ, և ո՛րչափ փափաքող ենք առաջնորդական պաշտօնէ բարձրագոյն պաշտօններու վրայ տեսնելու զն. Գերապատուութիւն։ Եթէ Ազգին մեծամասնութեան քուէն օրինաւոր ընտրութեամբ Կաթողիկոս հռչակէ զն Գերապատուութիւն, մեք առաջին կը լինինք ծափահարող այս ընտրութեան։ Բայց առայժմ, քանի որ ինք լոկ Երկրորդ Բանտիոս մ'է, մեք, ի նկատ առնելով Ազգին և եկեղեցւոյն հիմնական շահերն և ընդ նոսին նոյն ինքն Նորին Գերապատուութեան արժանապատուութիւնը, չենք ուզեր բնաւ որ իւր ա՛յս դիրքին մէջ, առանց նոր ընտրութեան, Կաթողիկոս հռչակուի։ Եւ տարակոյս չունինք թէ Իզմիրի Գեր. Առաջնորդն ալ չպիտի ընդունի Կաթողիկոսական պաշտօնն, երբ տեսնէ որ Ազգին մեծամասնութեան ձայնը չէ որ կը կոչէ զինք յայն բարձրագոյն պաշտօն եկեղեցւոյ։ Անոնք որ, այս տեսութեանց հակառակ, փոքրիկ ու թափանցիկ հընարքով մը կ'առաջարկեն Երկրորդ Բանտիոսը մը Կաթողիկոս հռչակել առանց նոր ընտրութեան, ո՛չ միայն չատ գէշ ծառայութիւն կը մատուցանեն Ն. Գերապատուութեան, այլ նաեւ գործնական մեզ կը ջրեն Ազգին բոլոր բողոքները Պալաժենիոյ դրութեան դէմ, և ոտնկոխ կ'ընեն ամեն ընտրական դրութեան ամենէն հիմնական պայմանը։

Պէտք է ուրեմն նոր ընտրութիւն։ Պէտք է որ Ազգը նորէն հրաւիրուի իւր մեծամասնութեան ձայնիւ Կաթողիկոս մը նշանակելու։ Այս նոր Կաթողիկոս կրնայ նախորդ ընտրութեան Երկրորդ Բանտիոսն իսկ լինել։ Կրնայ տարբեր եկեղեցական մը լինել։ Այլ ո՛վ որ լինի, նա՛ է Ազգին Կաթողիկոսը։—Բայց ի՞նչպէս պէտք է կատարել զայս նոր ընտրութիւն։ Յաջորդ յօդուածի մը նիւթը պիտի լինի քննել զայդ կէտ։

ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ՄԱՍԻՍ, հաստատեալ յամին 1852, կը հրատարակուի այժմ իբրեւ Շաբաթաթերթ։

ՄԱՍԻՍ Շաբաթաթերթի մէն մի թիւը կը պարունակէ նոյն չաբթու Ազգային, Ներքին, Արտաքին, Քաղաքական և Դրամական բոլոր կարեւոր լուրերն ու տեղեկութիւնները։

ՄԱՍԻՍ Շաբաթաթերթն, իւր մէն մի թիւով, կը հրատարակէ նաեւ Խմբագրական Տեսութիւններ, ազգային, քաղաքական, ընկերային, ընտանեկան և անտեսական նիւթերու վրայ։

ՄԱՍԻՍ Շաբաթաթերթին ամեն թիւը կը պարունակէ նաեւ օգտակար յօդուածներ գիտական և պատմական գնդական նիւթոց վրայ, հետաքրքրաշարժ և բարոյալից նորավէպեր, և ընտիր թարգմանութիւններ ու քերթուածներ։

ՄԱՍԻՍ Շաբաթաթերթն Հանդէս մ'է և Լրագիր մ'է միանգամայն։

ՄԱՍԻՍ Շաբաթաթերթի մէն մի թիւը կը բաղկանայ մանր և հոմ տառերով կազմուած 20 երեսներէ, և տարին կը կազմէ աւելի քան 1,000 երեսներէ բաղկացեալ ընտիր հատոր մը մաքուր տպագրութեամբ, իւր Ցաւելուածներէ զատ։

ՄԱՍԻՍ Շաբաթաթերթի տարեկան գինն է միայն ԿԼՍ օսմանեան ոսկի, և վեցամեայն՝ ՔԱՌԱՍՈՒՐԴ օսմանեան ոսկի։ Զեռքէ կը ծախուի 60 փարա գնով։ Թղթատարութեան տարեկան ծախքն է միայն 15 դրուշ։

ՄԱՍԻՍ ի վերջին թիւը կը պարունակէր։ Ա. ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՄԵԾ ԹԷՊԷՐԻՆՆԵՐԻՆ ՀԷՊՈՍՆԵՐԻՆ ԸՆԴ. ։—Քաղաքական և ընկերական տեսի մը դիտողութիւններ։ Գրեց Բ. ՔԷՉԵԱՆ

Բ. ԿԵՆՍԱԳՐԱԿԱՆ։ Ցբոնական Ակոբէա։ — Եբէ՛ Նոր ակոբենկանէ։ (Վ.ԻԴԵՈՐ ՏԻՐԻԻԻ — ԺՈՂԷՅ ՊԷՐԹԱՆ — ԼԻՒՏՈ. Վ.ԻԴ ՀԱԼԷՎԻ)։

Գ. ԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ։ Ակոբէ մը վերջին աշխատութեանց վրայ։ Գրեց Ց. Ե.

Դ. ՆՈՐԱՎԷՊ։ Հմայեալ Ծառանը (Է.Տ. Վ.ԻԼԻԷՐ) Թարգմ.

Ե. ԲԱՆԱՍՏԵՂԾԱԿԱՆ։ Քաղաքաց Դանէլեանս Երբէք Կարէօ—Իլանէ։ (ԲԱԶՄԱՎԷՊ)։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԻԵԽԱՆ ՊԻԶՄԱՐՔ

(Թարգմ. լրագրոյ Բարիզի Թղթակցէն)

ԲԱՐԻԶ, 20 դեկտ. Դերմանիոյ Եբրեսիոխանաց ժողովոյ անդամք որք Արաբիոյ գործոց Պաշտօնատան մէջ երրորդ Դիւանպետի մը հաստատման պէտք եղած գումարը զլացան Պիզմարք իշխանին, չեն կրնար գաղափար մ'ունենալ թէ իրենց այս գործ ո՛ր ատիճան ողբալի տպաւորութիւն բրաւ Դերմանիայէն դուրս, մինչեւ իսկ Պիզմարք իշխանին անհաշտ թշնամւոյ վրայ։ Անշուշտ կը հասկցուի թէ ի՛նչպէս այդ երեսփոխանները, զայրանալով Իշխանին վերջերս իրենց նկատմամբ բռնած արհամարհոտ ընթացքին, առաջին առիթին օգուտ քաղելու զած են փոխադարձութիւն մ'ընելու համար. բայց ինչ որ անկարելի է հասկնալ՝ այս երեսփոխանական վրէժխնդրութեան փոքրութիւնն է և վրէժխնդրութենէն երկրին վնասուելու հաւանականութիւնը։ Մարդկութեան համար ստորնացուցիչ է՝ տեսնել մարդ մը, զոր կարելի է ատել բայց որոյ մեծութիւնն անժխտելի է և որոյ մեծութեան մանաւանդ է համայն դերմանական ազգը, տեսնել մ'յանկի մարդ մը՝ Երեսփոխանաց ժողովոյ առջեւ երեցս խօսելու և իւր հիւանդագին վիճակը մէջ բերելու պարտաւորուած, որպէս զի 4,000 ոսկինոց փորձ մը կարենայ քուէարկել տալ։

«Այս գծուծ մերժման մէջ հեռաւոր հանդիսաւոր մեղմացուցիչ օրարգայներ իսկ չեն գտներ։ Ի՞նչ տպաւորութիւն որ կ'ունենայ մարդ մը, տեսնելով փոքրիկ չարաճճի մը որ հոտած հաւկիթներ կը նետէ մեծ մարդու մը արձանին վրայ, նոյն տպաւորութիւնն յառաջ բերած է Բարիզի մէջ Դերմանիոյ Եբրեսիոխանաց ժողովոյ վերջին քուէն։ Հաճոյալից է դիտել որ այս զգացումը ի՛արտայայտեն տան Պիզմարք իշխանին ամենատաստիկ թշնամիներն իսկ։ զի ազգ կ'երեւի թէ քաղաքական տաղանդութիւնը բոլորովին չէ ջնջած տգեղ զգացումն որ ցարդ մէկ յանկինչն եղած էր ֆրանսական ազգին։ Մերժման քուէն հանկարի կը լինէր եթէ անոր յաջորդէր անվտահութեան քուէ մը Պիզմարք իշխանին արտաքին գործոց Պաշտօնարանի դէմ։ բայց ա՛յն ազգոյ համար դժբախտագոյն՝ որոյ դէմ ուղղեալ է այդ աշխարհավարութիւն՝ դերմանական Երեսփոխանութիւնն այդպիսի բան մը չընէր։ Երեսփոխանք. կը խոստանին այդ աշխարհավարութեան զարմանահրաշ յաջողութիւնն։ Համոզուած են թէ կարելի չէ մերժել զայդ աշխարհավարութիւն, և եթէ մերժելու փորձ մը փորձէին, իրենք ամենքն ալ Պերլինէ անցնող Սրբէա գեռը կը նետուէին։ Ուստի, այդ աշխարհավարութեան հեղինակին դանել փոքրիկ վիշտ մը պատճառելու տարին գոհունակութիւնը կ'ուզին վայելել։

«Հեռաւոր դիտողը դիտեն, միւս կողմէ, թէ Պիզմարք իշխանին առաջարկը կատարելապէս բանաւոր էր։ Նոր Դիւանպետի մը հաստատման պէտք կար թէ՛ Իշխանին առողջութեան և թէ՛ ընթացիկ գործոց փութանակի տնօրինման տեսակէտով։ Իշխանը ծողովոյն առջեւ տխուր հաշիւ մ'ըրաւ, ըսելով թէ Պաշտօնարան մը որ օրը 10 ժամ և տարին 300 օր կ'աշխատի, և՝ տարւոյն մէջ 58,000 պաշտօնագիր կ'արտադրէ, մէկ պաշտօնադրոյ վրայ մէկ վայրկեան միայն աշխատած կը լինի։ Բայց 10 բաղմապատկեալ 300 և այն ալ բազմապատկեալ 60՝ կ'արտադրէ 180,000, և ա՛յ՝ 58,000։ Ա.յսինքն, Գերմանիոյ Արտաքին գործոց Պաշտօնարանն, ա՛յ թէ՝ Պիզմարք իշխանի ըստ ծին պէս՝ 1 վայրկենի մէջ, այլ 3 վայրկենի մէջ պաշտօնագիր մը կ'արտադրէ։ և այսպէս տարին 58,000 պաշտօնագիր։ Սակայն և այնպէս, ապշեցուցիչ է խորհիլ թէ պաշտօնագիր մը կը խմբագրուի և կը յղուի ամեն 3 վայրկեանն անդամ մը։ (*) տարօրինակ է տեսնել այդպիսի մարդ մը որ բանախօսութիւններ ընել կը պարտաւորի՝ Պոնսէնի, Լէօվի և Վոլմարի պէս երկրորդական մարդոց ընտիրման վրայ։

«Դալով նոր Դիւան մը հաստատելու պէտքին, անհասկնալի է որ հիւպատոսական գործոց, դատական, եկեղեցական, առեւտրական և վարչական ինդիրներ, որք զատ զատ կարողութիւններ կը պահանջեն, միասին կարենան անօրինուիլ միեւնոյն Արտաքին գործոց Պաշտօնարանին մէջ։ Բայց ասա՛ի, այդ Արտաքին գործոց Պաշտօնարանն որով այնպիսի հրաշալիքներ գործած է Պիզմարք իշխանն, Եւրոպոյ մէջ ամենէն քիչ ծախք ունեցող Պաշտօնարանս մին է։ զի տարին հազիւ 280,000 անգլ. ոսկի կը պահանջէ։ մինչ թէ՛ Անգլիոյ և թէ՛ Ֆրանսայի Արտաքին գործոց Պաշտօնարանք տարին 600 հազարական ոսկի կը պահանջեն։ Նախարարապետին անձնական համեստ թոշակն է տարին 3,750 անգլ. ոսկի, մինչ Անգլիոյ Արտաքին գործոց նախարարը կը ստանայ տարին 5,000 ոսկի։ Օր մը Երեսփոխան մը կը գանգատեր թէ Պիզմարք իշխանն աւելի յաճախ չերեւիր Պերլինի մէջ, և տարւոյն մեծագոյն մասը գիւղը կ'անցուցնէ։ «Բայց, պատասխանեց Իշխանը, այն երեք ամսոյ մէջ զոր ի Պերլին կ'անցուցնեմ, ինձ յատկացուած 25,000 թալերէն աւելի ծախք կ'ընեմ։» Թէեւ 1866 ի յաղթութենէն յետոյ Ազգը Վարձիկի գրզեակն և 1870 ի յաղթութենէն յետոյ Ֆրէդերիխսրուհէի դղեակն ուսադրակը տուաւ Պիզմարք Իշխանին, նորա բոլոր հարստութիւնն 400,000 կամ 500,000 թալերէ աւելի չէ, և տարին՝ իրրեւ նախարարական և անձնական հասոյթ՝ 8,000 (ութ հազար) ոսկիէն աւելի չունի։

«Երբ Ֆրանսական պատերազմ Պ. Բույէ Բէրդիէ Պերլին կը դանուէր՝ 1870ի պատերազմէն յետոյ վերջնական դաշնագրոյ բանակցութեան համար, և երբ խօսքը պատերազմի տուգանքին վրայէր, Իշխանն օր մ'ըսաւ նմա. «Բոյժ լաւ գիտէք որ իմ անձնական շահուս համար չէ որ կը վիճաբանիմ. զի այս գումարէն ֆրանք մը դրպանս չպիտի մնայէ»։ «Բայց դուք արդէն Իշխան մ'էք», ըսաւ Պ. Բույէ-Բէրդիէ։ «Դալով իմ Իշխանութեանս, յարեց Պիզմարք, ահա հոն է,» և դայս ըսելով ցոյց տուաւ պատէն կախուած մագաղաթեայ հրովարտակ մը. «և այդ մագաղաթին հասոյթ բերելու կարող բան մը չէ»։ Ազգը Ֆրէդերիխսրուհէի կալուածը դեռ տուած չէր Իշխանին։

«Այսպէս, եթէ Իշխանն յարած կը մնայ իւր պաշտման և չուզեր թողուլ զայն, նիւթական ակնկալութեամբ չէ, այլ առաւելապէս զի կը սիրէ Իշխանութիւն վարել և իւր ներկայ պաշտման գլուխն հպարտութիւն մն կը դայ թէ՛ իւր անձին և թէ՛ իւր երկրին վրայ։ Ագահ չէ, այլ Բրուսիայի մ'է, և առատաձեռն Բրուսիայինէրն իւր մէջ ամփոփելու և անմահացնելու սահմանուած Ցանքը դեռ կը սպասէ առաջին հիւր մ'ընդունելու։ Առանց ագահ լինելու, Մեծին Ֆրէդերիքի չափ կը սիրէ կարդապահութիւնը, խնայութիւնն և կանոնաւորութիւնն, և սան անտեսութեան մանրամասնութեանց մէջ կը մտնէ, որոցմէ օտար կը կարծէ մարդ զինք։ Անգամ մը լսեցի որ իրեն յատուկ զուարճախօսութեամբ կը պատմէր թէ նախկին սպասաւորներէն մին իրմէ խնդրած էր վարձու տալ ճաշարան մը, որ Իշխանին վարձիկի մէջ ունեցած հոգին վրայ։ «Վարձու տուի, կ'ըսէր Պիզմարք, ճաշարան մը որ տարին 2,000 մարք կը բերէր (400 ոսկի), և վարձակալն, իրրեւ իմ մէկ նախկին սպասաւոր, ինքզինք քաղաքականութեան տուաւ։ Բաժանորդ դիւուեցաւ ամեն տեսակ լրագրերու, և իւր ժամանակը կ'անցուցնէր՝ մեծ թիւնթռուի մը վրայ նստած՝ լրագրեր կարդալով։ Երբ հիւրերդ գային, տմարդութեամբ կը վարուէր անոնց հետ, զինք անհանդիստ ընելնուն համար։ Նուազով վարձը կորցաւ՝ իրրեւ անտանելի կալուածատէր մը, և ուղեւորք զդուշացան իւր ճաշարանն հանդիպելէ։ Հիմակ այնչափ քիչ կը վասակի որ իւր լրագրոյ բաժանորդագրութեան խոկ չի բաւեր։ Դալով ինձ, պիտի պարտաւորիմ դուրս հանել զնա, քանի որ բաւական տանէ ի վեր վարձքը վճարելն ալ դադրեցուցած է։» Եւ այսպէս խօսած ատեն, գիւրին էր տեսնել թէ Պիզմարք ցաւ կ'զդար տարեկան 400 ոսկւոյ վարձքը կորսուսանելուն համար, բայց ո՛չ իրրեւ ագահ մարդ մը, այլ իրրեւ անտեսագէտ մը, որ գժգոհ է իւր հաշիւները խանգարած տեսնելով։

«Պիզմարք իշխանն յոյժ մեծատաւոր կեանք մը կը վարէ, և գիւղին օրպէս քաղաքին մէջ, ո՛չ մէկ դեպք կրնայ ընդհատել այս կոնսուլորութիւն։ Իւր պետական մեծ ճաշեր առատ են, մանաւանդ մտադիրական բաւականութեամբ, բայց սակայն երբ ջարդուած մեր տարաբաղդ եղբարց խնդիրն ուշադրութեան առնուի։

Կ'ըսուի թէ ժողովը պիտի որոշէ յատուկ պատգամաւորութիւն մը ղրկել մայրաքաղաքիս պարսկական դեսպան Վսեմ. Միրզա Մոհսին խանին։ սոյն բարբարոսութեան հեղինակներուն պատժուիլն և ապագային չնորդուելուն համար հարկ եղած միջոցներուն ձեռք առնուիլը խնդրելու համար։

Ինչպէս որ ծանուցած էինք, երեկ Արժ. Տ. Վրթանէս վարդապետ Ս. պատարագ մատոյց Պեշիկթաշի եկեղեցւոյն մէջ վանս հոգւոց Աստպատականի Դաստաղ գաւառակին մէջ պարսիկ խաներու ձեռամբ ջարդուած մեր դժբաղդ ազգայնոց։ Յետ աւարտման Ս. պատարագի, հոգեհանգստեան պաշտօն կատարուեցաւ, և Դեր.Տ.Թորէն Արքեպիսկոպոս Նար-Պէյ քարոզ խօսելով սրտառուչ կերպիւ պատմեց այդ քստմնելի բարբարոսութեան պարագայներն, և հանգիստ մաղթեց յերկնից վանս հոգւոց թշուառ հայ գիւղացւոց։

ԱԶԴԱՑԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Ազգային Վարչութիւնն Խառն ժողովը նիստ ունի յառաջիկայ չորեքշաբթի օրն, յորում դրանի մ'սահմանական խնդրոց կարգադրութիւնէն յետոյ պիտի գադրեցնէ իւր Դիսիպլինը Տարեգլխոյ և Ս. Ծննդեան տօներուն պատճառաւ։

ԴԱՏՎԱՆԻ ՔԱՀԱՆԱՅՆ

Վանայ և Բաղէշի մէջտեղը դտնըւող Դատվան գիւղի քահանայն՝ այս օրերս Ճարպանին մէջէն ընկած լինելով Սրբոց բարեխօսութեան վերաբերեալ հատուածները, կը լսեմք թէ Կրօնական ժողովը իւր այս աւուր նըստին մէջ նկատողութեան պիտի առնու յիշեալ քահանայի սոյն արարքն։

ԿՐՕՆԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐ ՄԸ

Բերայի պատժական ատեանը կարեւոր դատ մը քննութեամբ զբաղեցաւ այս շաբաթ օր։

Ամկից իրր մէկ տարի առաջ, Պորսեցի հայ ազգիկ մ'Իսլամական կրօնն ընդունելով՝ ամուսնացաւ Իսլամի մը հետ և զատակ մ'ալ ունեցաւ այդ ամուսնութենէն։

Վերջերս յիշեալ կինն ուզելով դարձեալ Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ գիրկը վերադառնալ հետն ունենալով նորածին զաւակն, ամուսնոյն պարագայը ամբաստանեցին կինն, իրր թէ իւրմովը ամուսնէն ունեցած զաւակն անհետ ըրած էր և իւր գիրկը դտնուածն ուրիշ մանուկ մ'էր։

Խնդիրն այս երեւոյթին մէջ եղեռնական հանգամանք մը ստանալով Բերայի պատժական ատեանին ներկայացաւ։

Դատարանն, հարկ եղած քննութիւնները կատարելէ յետոյ, շաբաթ օրն իւր ներկայութեան կոչեց ամուսնանալ կինն և ամբաստանիչներն, ինչպէս նաեւ երկու դպրեակ, մին հայ և միւսը Թուրք, որք հաստատեցին թէ կնոջ գիրկը դտնուած մանուկը բուն իսկ իւր արդանդէն ծնած զաւակն է։

Հետեւաբար, դատարանն՝ եղած ամբաստանութիւնը մերժելով՝ ազատարձակեց կինն և շաբաթ իրիկուն մեր Ազգային Պատրիարքարանը ղրկեց զայն իւր զաւկին հետ։

Հայոց Միացեալ Ընկերութեանց Մշոյ Նէրսէսեան վարժարանի Սանուց պարն երեկ դիրուեցաւ հանգուցեալ Ս. Պատրիարք Հօր յիշոմին վրայ։

Տփղիսի թերթերը կը ծանուցանեն թէ Դարբէժի հայ երիտասարդութիւնը մտադիր է «Զանգակ» անունով շաբաթաթերթի մը հրատարակել։

ՆԵՐԲԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայսերական հրամանաւ՝

Պ. Հոր՝ մաքսատան խորհրդական անուանեցաւ Բերայի առաջին ատեանաւ։

Սպարապետի դրան դատական ճիւղին նորընտիր նախագահ Մահմուտ Մէհմուտ փաշայի միւսիրութեան հրովարտակին ընթերցումը կատարեցաւ երեկ Նորին վսեմութեան ապարանին մէջ մեծաւ հանդիսիւ։ Հանդէսին ներկայ էին Պետական Խորհրդոյ նախագահ Ա. Բիզի փաշա և Առեւտրական նախարար Սուպհի փաշա, Եպարքոսական խորհրդական Զիհնի էֆէնտի, Զէյլիքճի նիազի էֆէնտի և այլ բարձրաստիճան անձինք։

Լոնտրայի օսմանեան պանքայի տնօրէն Պ. Ուսթերֆիլը այս առաւօտ մայրաքաղաքս հասնելով, ուղղակի կայսերական Պանքան գնաց։

Դատական նախարար Հասան Ֆէհմի փաշայի ուղեւորութիւնը վաղուան Հինգշաբթի է կըսուի։ Ն. Վսեմութիւնը շաբաթ օրը ժամը ութ ուկէսին մինչեւ Սիրկէճի կրթական նախարարին երթալով՝ կէս ժամու չափ տեսակցելէ յետոյ՝ գնաց ներկայ դտնուել Մէհմէդէի ժողովոյն։

Կ. Պոլսոյ ռուսական դեսպան Պ. Նելիտովի որդին հիւանդ լինելով, արտաքին գործոց նախարար Ասիմ փաշա իւր թարգման Միքայէլ էֆէնտին դեսպանատուն ղրկեց նորա օրպիսութիւնն հարցնելու համար։

Աւստրիոյ դեսպան Պ. Քալիչէ նախընթաց օրն իրիկուան ժամը 11ին Բ. Դուռն երթալով՝ Բարձր. Մեծ-եպարքոսին և արտաքին գործոց նախարար Ասիմ փաշայի հետ տեսակցելէ յետոյ, Պարսից դեսպանատունը դնաց և Միրզա Մոհսին խանին հետ ալ տեսակցեցաւ։

Թէրճէմանը Հաղիգաթ՝ առանց ստուգութիւն երաշխաւորելու՝ կրծանուցանէ թէ դատական նախարար Հասան Ֆէհմի փաշային Լոնտրա ուղեւորելուն պատճառաւ, Ն. Վսեմութեան պաշտօնն առժամանակեայ կերպիւ Եվդաֆի նախարար Բեամիլ փաշային յանձնուած է, և թէ սոյն որոշումը պաշտօնապէս իրեն ծանուցուած է Բարձր. Մեծ-եպարքոսի կողմէ։

Կ. Պոլսոյ իտալական հիւպատոս Պ. Մէտանի այս առաւօտ մայրաքաղաքս եկաւ։

Մէրսին-Ատանայի երկաթուղւոյ շինութիւնք պիտի սկսին ի մօտոյ։ Մայրաքաղաքէս երեւելի երկրաչափ մը ճանրայ կ'ելնէ այդ շինութեանց տնօրինութիւնն ստանձնելու համար։

Ճորճովայի քնդհանուր հիւպատոս Խաչիկ էֆէնտի նախընթաց օրը մեկնեցաւ մայրաքաղաքէս յիւր պաշտօնատեղին։

Կայսերական Նէֆճ շոգենաւը նախընթաց օրը ճանրայ ելաւ Քանտիա երթալու և հոն գտնուած օսմանեան զորքերը մայրաքաղաքս բերելու համար։

Դրքը-Բիլիսէի նախորդ կառավարիչ Ճավիտ փաշա մայրաքաղաքս եկաւ։

Թէեւ Հավասի հեռագիր մը վերջերս ծանոյց թէ Բեգրադուրիի անգլիական դեսպան Սըր Էտուարտ Թորնթոն Կ. Պոլսոյ դեսպան անուանած է, Մէնթրիալ Տիրլօմաթիք կը պնդէ թէ Մատրիտի անգլիական նախորդ դեսպան Սըր Բոդերթ Մորիէ պիտի յաջորդէ Լորտ Տըֆրինի։

Պետական բարձրատիճան պաշտօնատարի մը նկատմամբ անուանարկիչ յայտնութիւններ պարունակող թուղթ մը փակցուած էր շաբաթ առաւօտ Բերա, Բոսֆորի փողոցին բերանը։ Յիշեալ պարտադիրը Ֆրանսերէն լեզուով գրուած էր։ Ոտիկանութիւնն հեղինակները կը փնտռէ։

Կը յիշուի թէ ասկից բաւական ժամանակ առաջ Օսմանեան թղթատարութիւնը դրամաբարներ յանձնած էր Ֆրէսնիէ ընկերութեան Ալեք չոգենաւուն որ ընդունցաւ։ Թղթատարութիւնն այն ատենէն ի վեր իւր դրամաբարները կը պահանջէ, իսկ ընկերութիւնը կուզէ միայն ապրանաց կարգը դասել դանոնք։ Մինչեւ իսկ դատ բացուած էր ծովային առեւտրական ատենին առջեւ, որ թղթատարութեան պահանջքն հաստատեց։ բայց ֆրանսական հիւպատոսարանը չուզեր ճանչել յիշեալ դատարանին վճիռն և դրամաբարները պահած է իւր քովը։

Կրսուի այժմ թէ արտաքին գործոց նախարարութիւնն այս խնդրոյն համար նոր ծանուցագիր մ'ուղղած է ֆրանսական դեսպանատան, պահանջելով որ դատարանի վճիռն ընդունուի, և յայտնելով թէ մտադիր է ֆրանսական հպատակաց գործերը չկարգադրել, մինչեւ որ խնդիրը գոհացուցիչ կարգադրութիւն մը չծանայ։

Հալէպէն կը գրեն Բերայի լրագրի մը թէ մէկ ամսուան միջոցի մէջ տեղւոյն Բէժիի գործակալութիւնը 4000 օխա փախցուցած ծխախոտ ձեռք անցուցեր է, որուն 2500 օխան գաւառին գլխաւոր մաքսախոյներէն միոյն տանը մէջ գտնուած է։

Եւրոպական մամլոյն մէջ նորութիւն մը դարձած է յանուն Մէհմիին խօսել միտ։ Սրաբ բժիշկ մը, որ կըսէ թէ Սուտ մարգարէին բանակին մէջ ծառայած է էլ-Օպէյտէն դէպ ի Նեղոս գնացած միջոցին, հետեւեալ տեղեկութիւնն հաղորդած է Վիէննայի լրագրի մը։

Բանակը հասնելէս քիչ վերջը, Մէհմէտն կանչել տուաւ զիս և հարցուց թէ կրնայի՞ անդամահատութիւն մը կատարել։ Պատասխանեցի թէ հարկաւոր եղող գործիները չունէի. և ասոր վրայ կերբեւ թէ չատ վշտացաւ։ «Եթէ, ըսաւ, մի՛բատ կամ սղոց ունեցած լինեիր, դքեզ բանակիս առաջին վերակացու կընեի։ Դիմադրաբար քեզ պէս սպայէ մը պիտի զրկուինք։ Երբ Խարթումը դրաւեմ, Եւրոպացի վերակացուներ պիտի գործածեմ։ Ժամանակաւ քրիստոնեայ բժիշկ մը դարմանեց զիս, և իրը վարձ իւր աշխատութեանց՝ երկու կարաս մեղր տուի անոր։»

Մէհմէտն հարցուց ինձ յոյնիամ թէ իրաւ էր արդեօք որ Վիկտորիա կայսրն իւր նախարարապետ Պիզմարքը Լոնտրա զրկած էր անգլիական նախարարաց ընելու համար թէ Դերմանիա, Աւստրիա և Ռուսիա չէին ուզեր որ անգլիա մը շարունակեսցէ զբաւել զե, իպատոս։ Մէհմէտն յոյնիամ ցոյց տուաւ ինձ իւր այլ և այլ գործակալաց նամակներն որք Եւրոպիոյ դէպքերը կը հաղորդէին իրեն։

Քանի մ'օր յառաջ Թէսնանէի գաղծաւորներէն երեք հոգի մեծ մակոյկի մը մէջ հանքածուխ լցնելով Էյուպի նաւամատոյցին առջեւէն անցած ատենին՝ մակոյկն ընկղմելով երեքն ալ ծովասոյզ եղան և միւսը լողալով ազատեցաւ։

Լա Թիւրքի կը ծանուցանէ թէ Վանիձայի, Տփղիսի, Նարոդի և Բաթիի օսմանեան հիւպատոսք, որք արձակուրդով մայրաքաղաքս կը գտնուին, հրաման ստացեր են իրենց պաշտօնատեղիները վերադառնալու։

Տրոց վերատեսչութեան խնդրանքներին դրական նախարարութիւնը վերջերս շրջաբերական մ'ուղղեց գաւառաց կուսակալներուն՝ ծանուցանելով թէ խստիւ արգիլեալ է տասանորդի որոց հաւաքչաց. Տրիարար մնանդ ուղել կամ ընդունիլ, ինչպէս նաեւ իրենց ձիերուն համար խոտ, այն ամեն գիւղերու մէջ ուսկից կ'ուզեն։ Հաւաքիչք պարտին այսու հետեւ վճարել իրենց բոլոր ծախքերը։ Այն պատուերին հակառակողք պատժոյ պիտի ենթարկին։

Այս աւուր Թուրք լրագրոց մէջ կը կարդաք հետեւեալն։

Անցեալ օր Էտիրնէ-Դարուի մօտ մարդ մը անընչացեալ գետին ինկած լինելով կարծուեցաւ թէ մեռած է, և հետեւաբար գերեզման տարուեցաւ թաղուելու համար։

Կարծեցեալ մեռեալն այն ինչ գերեզման կ'ինէր, սկսաւ շարժիլ։ յուզարկաւորք զայս տեսնելով սարսափեցան և խելքն մարդը գերեզմանի փոսին մէջ թողլով փախան, մեռելոն եղբայրն իսկ սկսաւ փախչիլ, թէեւ նոր Ղազարոսը կը պոռար անոր ետեւէն որ տուն երթայ և իրեն հագուստ բերէ։

Ալլէմանս Ֆրանդէզ անուն ֆրանսական միութեան ընդհանուր քարտուղար Պ. Ֆանսէն՝ վերջերս Փարիզու սրահներէն միոյն մէջ բանախօսութիւն մ'ընելով, կարեւոր տեղեկութիւններ տուաւ Միութեան նորանոր ձեռնարկութեանց և ըրած յառաջդիմութեան վրայ։ Այս ընկերութիւնն՝ որ 1883ին կազմուած է, 1884ին 600 անդամ ունէր. իսկ այժմ իւր անդամակցաց թիւը վեց հազարի կը հասնի։ Ֆրանսայի բոլոր դիւաւոր քաղաքաց մէջ ծաւալման մասնաճիւղեր կազմուած են։ Արեւելից Հայաստանի և Մարոնի աշխարհական դպրոցաց թոշակ յատկացուցած է։ Դասական գրքեր և պիտոյքներ կը բաշխէ ամենուրեք, և իւր տարեկան ելմքատացոյցին գումարը 70,000 ֆրանքը կ'անցնի։ Ատենաբանն ի վերջոյ յիշեցուց թէ ընկերութիւնն անկախ է որեւէ պաշտօնական կապակցութենէն, կրօնական* կամ կուսակցական ոգիէ, և թէ նորա միակ նպատակն է Ֆրանսայի ազդեցութիւնը ծաւալել, լեզուին ծաւալմամբ։

Կիրակի օրը Բեռա Քանրոտիա թատրոնին առջեւ գրպանախոյզ մը՝ գինւոյ վաճառական Պ. Թիրքիի վրայէն 10 ոսկի և ժամացոյցը գողցաւ։

Սոֆիայի «Մակեդոնական մասնախումբն» որոշեց յառաջիկայ յունուարի սկիզբն Ֆրանսերէն և Գուլդարերէն լեզուաւ թերթ մը հրատարակել յիշեալ քաղաքին մէջ Զայն Մակեդոնիոյ անուամբ։ Սոյն հրատարակութեան ծախքն հոգալու համար հանգանակութիւնք բացուած են Գուլդարիոյ և Արեւելեան Բումէլիի մէջ։

Թէպէտ յառաջագոյն ծանուցուեցաւ թէ Յունաց Ցովակիմ Դ. Պատրիարքը ռուսական Սպիտակ Արծուոյ պատուանշանն ընդունած է, սակայն վերջին ատենս ուսուցուեցաւ թէ Սերպական պատուանշան մ'է տրուածն։

ԱՄՈՒՄՆԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ ՄԸ

ՀՈՒԳՈՒԳԻ ԴԱՏԱՐԱՆԻՆ ԱՌՋԵՒ

Ինչպէս քանի մ'ամիսներ առաջ տեղեկութիւն տուած ենք մեր ընթերցողաց, Տիկին Հուսիկ Մուրատ օղլու մեծագումար պահանջք մ'ունէր հանդուցեալ Ռիզա փաշայի որդի Ալի պէյէն, որ յիշեալ գումարը վճարելու դատապարտեցաւ Իսմիւտարի Հուգուգի դատարանին կողմէ։ Քիչ յետոյ, հաշտարար կարգադրութիւն մը մինելով պահանջատիրուհւոյն և Ալի պէյի եղբօր Մուսթաֆա պէյի միջեւ, որ նորա փոխանորդն էր, պահանջուած գումարը 600 ոսկւոյ իջուցին։ Բայց երբ վճարման թուականն եկաւ լիառգի որդին հիւանդ լինելով, արտաքին գործոց նախարար Ասիմ փաշա իւր թարգման Միքայէլ էֆէնտին դեսպանատուն ղրկեց նորա օրպիսութիւնն հարցնելու համար։

Աւստրիոյ դեսպան Պ. Քալիչէ նախընթաց օրն իրիկուան ժամը 11ին Բ. Դուռն երթալով՝ Բարձր. Մեծ-եպարքոսին և արտաքին գործոց նախարար Ասիմ փաշայի հետ տեսակցելէ յետոյ, Պարսից դեսպանատունը դնաց և Միրզա Մոհսին խանին հետ ալ տեսակցեցաւ։

Թէրճէմանը Հաղիգաթ՝ առանց ստուգութիւն երաշխաւորելու՝ կրծանուցանէ թէ դատական նախարար Հասան Ֆէհմի փաշային Լոնտրա ուղեւորելուն պատճառաւ, Ն. Վսեմութեան պաշտօնն առժամանակեայ կերպիւ Եվդաֆի նախարար Բեամիլ փաշային յանձնուած է, և թէ սոյն որոշումը պաշտօնապէս իրեն ծանուցուած է Բարձր. Մեծ-եպարքոսի կողմէ։

Կ. Պոլսոյ իտալական հիւպատոս Պ. Մէտանի այս առաւօտ մայրաքաղաքս եկաւ։

Մէրսին-Ատանայի երկաթուղւոյ շինութիւնք պիտի սկսին ի մօտոյ։ Մայրաքաղաքէս երեւելի երկրաչափ մը ճանրայ կ'ելնէ այդ շինութեանց տնօրինութիւնն ստանձնելու համար։

Ճորճովայի քնդհանուր հիւպատոս Խաչիկ էֆէնտի նախընթաց օրը մեկնեցաւ մայրաքաղաքէս յիւր պաշտօնատեղին։

Կայսերական Նէֆճ շոգենաւը նախընթաց օրը ճանրայ ելաւ Քանտիա երթալու և հոն գտնուած օսմանեան զորքերը մայրաքաղաքս բերելու համար։

Դրքը-Բիլիսէի նախորդ կառավարիչ Ճավիտ փաշա մայրաքաղաքս եկաւ։

Թէեւ Հավասի հեռագիր մը վերջերս ծանոյց թէ Բեգրադուրիի անգլիական դեսպան Սըր Էտուարտ Թորնթոն Կ. Պոլսոյ դեսպան անուանած է, Մէնթրիալ Տիրլօմաթիք կը պնդէ թէ Մատրիտի անգլիական նախորդ դեսպան Սըր Բոդերթ Մորիէ պիտի յաջորդէ Լորտ Տըֆրինի։

Պետական բարձրատիճան պաշտօնատարի մը նկատմամբ անուանարկիչ յայտնութիւններ պարունակող թուղթ մը փակցուած էր շաբաթ առաւօտ Բերա, Բոսֆորի փողոցին բերանը։ Յիշեալ պարտադիրը Ֆրանսերէն լեզուով գրուած էր։ Ոտիկանութիւնն հեղինակները կը փնտռէ։

Կը յիշուի թէ ասկից բաւական ժամանակ առաջ Օսմանեան թղթատարութիւնը դրամաբարներ յանձնած էր Ֆրէսնիէ ընկերութեան Ալեք շոգենաւուն որ ընդունցաւ։ Թղթատարութիւնն այն ատենէն ի վեր իւր դրամաբարները կը պահանջէ, իսկ ընկերութիւնը կուզէ միայն ապրանաց կարգը դասել զանոնք։ Մինչեւ իսկ դատ բացուած էր ծովային առեւտրական ատենին առջեւ, որ թղթատարութեան պահանջքն հաստատեց. բայց ֆրանսական հիւպատոսարանը չուզեր ճանչել յիշեալ դատարանին վճիռն և դրամաբարները պահած է իւր քովը։

Կրսուի այժմ թէ արտաքին գործոց նախարարութիւնն այս խնդրոյն համար նոր ծանուցագիր մ'ուղղած է ֆրանսական դեսպանատան, պահանջելով որ դատարանի վճիռն ընդունուի, և յայտնելով թէ մտադիր է ֆրանսական հպատակաց գործերը չկարգադրել, մինչեւ որ խնդիրը գոհացուցիչ կարգադրութիւն մը չծանայ։

Հալէպէն կը գրեն Բերայի լրագրի մը թէ մէկ ամսուան միջոցի մէջ տեղւոյն Բէժիի գործակալութիւնը 4000 օխա փախցուցած ծխախոտ ձեռք անցուցեր է, որուն 2500 օխան գաւառին գլխաւոր մաքսախոյներէն միոյն տանը մէջ գտնուած է։

Եւրոպական մամլոյն մէջ նորութիւն մը դարձած է յանուն Մէհմիին խօսել միտ։ Սրաբ բժիշկ մը, որ կըսէ թէ Սուտ մարգարէին բանակին մէջ ծառայած է էլ-Օպէյտէն դէպ ի Նեղոս գնացած միջոցին, հետեւեալ տեղեկութիւնն հաղորդած է Վիէննայի լրագրի մը։

Բանակը հասնելէս քիչ վերջը, Մէհմէտն կանչել տուաւ զիս և հարցուց թէ կրնայի՞ անդամահատութիւն մը կատարել։ Պատասխանեցի թէ հարկաւոր եղող գործիները չունէի. և ասոր վրայ կերբեւ թէ չատ վշտացաւ։ «Եթէ, ըսաւ, մի՛բատ կամ սղոց ունեցած լինեիր, դքեզ բանակիս առաջին վերակացու կընեի։ Դիմադրաբար քեզ պէս սպայէ մը պիտի զրկուինք։ Երբ Խարթումը դրաւեմ, Եւրոպացի վերակացուներ պիտի գործածեմ։ Ժամանակաւ քրիստոնեայ բժիշկ մը դարմանեց զիս, և իրը վարձ իւր աշխատութեանց՝ երկու կարաս մեղր տուի անոր։»

Մէհմէտն հարցուց ինձ յոյնիամ թէ իրաւ էր արդեօք որ Վիկտորիա կայսրն իւր նախարարապետ Պիզմարքը Լոնտրա զրկած էր անգլիական նախարարաց ընելու համար թէ Դերմանիա, Աւստրիա և Ռուսիա չէին ուզեր որ անգլիա մը շարունակեսցէ զբաւել զե, իպատոս։ Մէհմէտն յոյնիամ ցոյց տուաւ ինձ իւր այլ և այլ գործակալաց նամակներն որք Եւրոպիոյ դէպքերը կը հաղորդէին իրեն։

Քանի մ'օր յառաջ Թէսնանէի գաղծաւորներէն երեք հոգի մեծ մակոյկի մը մէջ հանքածուխ լցնելով Էյուպի նաւամատոյցին առջեւէն անցած ատենին՝ մակոյկն ընկղմելով երեքն ալ ծովասոյզ եղան և միւսը լողալով ազատեցաւ։

Լա Թիւրքի կը ծանուցանէ թէ Վանիձայի, Տփղիսի, Նարոդի և Բաթիի օսմանեան հիւպատոսք, որք արձակուրդով մայրաքաղաքս կը գտնուին, հրաման ստացեր են իրենց պաշտօնատեղիները վերադառնալու։

Տրոց վերատեսչութեան խնդրանքներին դրական նախարարութիւնը վերջերս շրջաբերական մ'ուղղեց գաւառաց կուսակալներուն՝ ծանուցանելով թէ խստիւ արգիլեալ է տասանորդի որոց հաւաքչաց. Տրիարար մնանդ ուղել կամ ընդունիլ, ինչպէս նաեւ իրենց ձիերուն համար խոտ, այն ամեն գիւղերու մէջ ուսկից կ'ուզեն։ Հաւաքիչք պարտին այսու հետեւ վճարել իրենց բոլոր ծախքերը։ Այն պատուերին հակառակողք պատժոյ պիտի ենթարկին։

Այս աւուր Թուրք լրագրոց մէջ կը կարդաք հետեւեալն։

Անցեալ օր Էտիրնէ-Դարուի մօտ մարդ մը անընչացեալ գետին ինկած լինելով կարծուեցաւ թէ մեռած է, և հետեւաբար գերեզման տարուեցաւ թաղուելու համար։

Կարծեցեալ մեռեալն այն ինչ գերեզման կ'ինէր, սկսաւ շարժիլ։ յուզարկաւոր

կաս, Բիզա պէյի վաստաբանն առարկեց թէ պարտամուրհակին մէջ Հռոմիկի՝ իբր Մուբատ օղլուի օրինաւոր կինը նշանակուած լինելով, ինք պատրաստ էր վճարել 600 ոսկին այն անձին միայն որ այս հանգամանքը ունենայն հաստատէր վաւերական թղթերով։ Հետեւաբար դատարանն այս օրինական կէտին քննութեան ձեռնարկեց որ խիստ փափուկ էր, վասն զի Մուբատ օղլու ցակոբ աղա իր առջի կնոջմէն բաժնուած լինելով, Հռոմիկի հետ իւր երկրորդ ամուսնութիւնը չէր կրնար վաւերական նկատուիլ Պատրիարքարանի կողմէ, որոյ կարծիքը պիտի հարցուէր։

Սակայն Հուգուգի դատարանը նկատելով որ,

1. Պատասխանն ի սկզբան յօժարած լինելով համաձայնիլ Հռոմիկի հետ, որոյ ձեռքը կը դնուէր պարտամուրհակին, այսուհանդերձ էր զայն իբր իւր պահանջատէրն և անոր այս հանգամանքն հաստատած։

2. Թէ քաղաքային դատավարական օրէնքը կը տրամադրէ որ դատարանն այն ատենն միայն վաւերական թուղթ մը պահանջէ երկուց կողմանց յայտնձնութիւնն հաստատող, երբ անձանօթ լինին անոնք։

3. Թէ դատարանը ճանչելով զՀռոմիկի իբր Մուբատ օղլու ցակոբի կինն, հարկ չը կար օրինական ձեւակերպութեանց դիմել, անոր յայտնձնութիւնն հաստատելու համար։

Դատարանը չէր ընդունած Ալի պէյի փաստաբանին առարկութիւնները։ բայց սա վերաքննութեան դիմելով, դատը շահեցաւ և հուսկ ուրեմն խնդիրն Հուգուգի առաջին ատենին յղուեցաւ ի վերաքննութիւն։

Ցիշեալ դատարանն այս օրերս՝ այս հետաքրքրաշարժ դատին քննութեամբ զբաղեցաւ և վերջին անգամ մեծ բազմութիւն խնած էր սրահին մէջ՝ դատաւորաց վճիռը լսելու համար։

Տիկին Հռոմիկի իւր բնակած թաղին կրօնական իշխանութենէն պաշտօնական թուղթ մը բերած էր որ կը հաստատէր թէ նա արդարեւ Պասմաճի Կարապետ աղայի դուստրն է, Հռոմիկի անուն, որ երկար ժամանակէ ի վեր իբր ամուսին կապրի ռուս հպատակ Մուբատ օղլու Ցակոբ աղայի հետ, և ինքն է մայր այն զաւակաց որոց հայրն է յիշեալ Ցակոբ աղան, որ ուրիշ կին ալ չունի։

Հուգուգի դատարանը նկատողութեան առնելով այն պաշտօնագիրն, և

Նկատելով որ Ալի պէյի պարտամուրհակին մէջ նշանակուած «Պասմաճը Կարապետ աղանթին քէրիմէսի» բառերը կը հաստատեն թէ Տիկին Հռոմիկի պասմաճի Կարապետի աղջիկն է՝ ինչպէս կը յայտարարէ Կրօնական իշխանութիւնն եւս։

Նկատելով որ Թաղային իշխանութեան կողմէ տրուած էլմ-խաչերը կը հաստատէր թէ Հռոմիկի Մուբատ օղլու Ցակոբի հետ իբր ամուսին կապրէր և բնականաբար անոր կինը լինելու էր։

Թէ Հռոմիկի անուամբ ուրիշ ո՛չ ոք գոյութիւն ունեցած է, իբր ռուս հպատակ Մուբատ օղլու Ցակոբ աղայի կինը։

Վերջապէս նկատելով նախադատ ատենի կողմէ տրուած վճռագրոյն բոլոր փաստերն որք կատարելապէս կը հաստատեն թէ Պասմաճի Կարապետ աղայի աղջիկն Հռոմիկի՝ Մուբատ օղլու Ցակոբ աղայի կինն է։

Դատարանն յայտարարեց թէ Հռոմիկի իսկական և օրինաւոր պահանջատէրն է 600 ոսկւոյն զոր պարսի վճարել Բիզա փաշայի որդին Ալի պէյ, որ դատապարտեալ է միանգամայն դատական ծախսերը վճարման։

(Սիմպոնա)

ԱԶԴ

Գրիգոր էֆ. Սինապեան և Դաղլաստ էֆ. Գույումճեան, փաստաբանք վկայեալ Փարիզու իրաւագիտական Համալսարանէն, հաստատած են իրենց գրասենեակն ի թիւ 7. 8. Իզմիրի օղլու խան Ղալաթիա։ 1—15

Պարոնայք Ճ. Վ. Ուիթոլ և ընկերութիւն յառաջիկայ ապրիլ 1 էն սկսեալ չափաւոր գնով վարձու կուտան իրենց այժմեան խանն (իրենց գրասենեակները պիտի փոխադրուին նոյն փողոցը գտնուող իրենց յաւուրվ խանն), որ կը պարունակէ երկու մեծ խանութներ և 5 սենեակներ առաջին յարկը։

Դիմել առ Ճ. Վ. ՈՒԻԹՈԼ

Պոլիս, Պահչէ-գարու, Լօմէր էֆէնտի խանին դիմաց։

ԾԽԱԼՈՅԻ ՇԱՀԱԿՑԱԿԱՆ ՐԷԺԻ ԹՈՒՐԲԻՆՈՒ

Բէժիի ընդհանուր Ցնօրէնութիւնը կը ծանուցանէ հասարակութեան թէ նուաղուրդի կը դնէ՝ իւր ծխախոտի տերեւներուն ցամաքի ճանրակի կ. Պոլիս փոխադրութիւնն։ Այս ձեռնարկի պայմաններուն տեսարակը փափաքողաց տրամադրութեան ներքեւ կը գտնուի Բէժիի վարչութեանկեդրոնատեղին ամեն օր առաւօտեան ժամը 10էն (ըստ Եւր.) մինչեւ ժամ 3։ Իսկ կնքեալ նամակով գրաւոր առաջարկութիւնք պիտի ընդունուին մինչեւ 1884 դեկտ. 17|29ի օրը, ժամ 2, յորում նամակք պիտի բացուին հրապարակաւ։

Բէժիի Ցնօրէնութիւնն իրեն կը վերապահէ վերջնական նուաղուրդն ուրիշ օրուան մը յետաձգելու իրաւունքը։

ԸՆԴՀ. ՑՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ
Կ. Պոլիս, 5|17 դեկտ. 1884

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԺԱՆՆՍ ՀԱՎԱՍ

ՃԱԲՈՆ ԵՒ ՔՈՐԷԱ

Լոնտրա, 27 դեկտ.

Նէտտոյէն հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Ճաբոն նաւատորմ մը կը պատրաստէ զորք զրկելու համար ի Քորէա (ուր յեղափոխութիւն մը ծագած լինելն յառաջագոյն ծանուցուած է)։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ ԻՍՊԱՆԻԱ

Մատրիտ, 27 դեկտ.

Բուռն երկրաշարժ մ'եղաւ յԱնտալուզիա։ Զոհերուն թիւն 150ի կը հասնի։ Վնասք յոյժ մեծ են։

ԱՆԳԼԻՈՅ ՊԱՆԴԱ

Լոնտրա, 27 դեկտ.

Պատրաստ մեռադրաբար—

Նուագուած — անգլ. ոսկի	436,000
Պանքնոթք ի պահեստի — Նուագուած — անգլ. ոսկի	844,000
Փոխանակագիրք և այլ թղթեր յաւելումներ — անգլ. ոսկի	598,000
Պահեստի դրամոց համեմատութիւնն յանձնառութեանց հետ	37 3/4 %

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 17 Դեկտեմբեր

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՅ

ամիս Լոնտրայի վրայ (պանքայի)	.....	110
3 » » » (վճռական)	.....	109 5/8
3 Բարիզ » (պանքայի)	.....	22 92 1/2
» » » (վճռական)	.....	20

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՅ

Օսմանեան Քոնսոլիտէ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ	գէկ.	— —
Պօրսային գոցուելէն վերջը	»	— —
Բէոյի մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	8 37
Բարձրագոյն գին	»	8 37 1/2
Նուազագոյն	»	8 37
Կէս օրին	»	8 37 1/2
Իւնիֆիտ Եգիպտական (Գ. Կ.)		— —
Երէկ երեկուն գոցուեցաւ		— —
Բէոյի մէջ		— —
Այս առաւօտ բացուեցաւ Գ. Կ.		70 12 1/2
Կէս օրին		70 12 1/2
Հէվալէսիդ		22 1/2
Բէօր գօնսոլիտէ		19
» իւնիֆիտէ		— 6
Փոխառութիւն 1863	...ֆր.	72
» 1865	»	56 25
» 1869	»	49 50
» 1873	»	44
Պոն տիւ Թրէզոր	Անգլ. Լ.	20 50
Բանկէրի երկամուղի	ֆր.	44 50
Օպլիկասիոն տը Բրիւքսէլ	»	386
Բանկեթուղթ Լաւրիսմի	»	68

ԲԱՆԿԵՏՈՒՐԱ

Սօսիէթէ ժէնէրալ	Անգլ. Լ.	3 28
Քրէտի ժէնէրալ (Գ. Կ.)	Օսմ. Լ.	7 4
Պանք տը Գոնս	»	5 25
Սօս. Շանտ է վալէօր	Օսմ. Լ.	3 25
Թրամուէյ	» »	295

Ընթացք դրամոց

Օսմանեան ոսկի	դրշ.	100
20 ֆրանքնոց	»	87 33
Անգլիական ոսկի	»	110 20
Բօլ խէբրիալ	»	90
Քրիմից	»	54 15
Ռուպլիթղթագրամ	»	8 76
» արծաթ	»	89 10
Ցիօրին	»	9 2
Մէճ. արծ. (տարբ.)	»	108 2
Վենցոց	»	102 30
Հինգնոց	»	102 35
Մէթալիք	»	99
Պղինձ	»	780
Թղթագրամ	»	3200

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտրա, 27 Դեկտեմբեր ժամ 3 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. քօնսոլիտ գոցուեցաւ		1 9 5/16
Օսմն. » բացուեցաւ		8
» » գոցուեցաւ		8 1/16
Օսմն. փոխառութիւն 1865		1 1/4
» » 1869		9 7/8
» » 1871		68 1/4
» » 1872		19
» » 1873		8 5/8
փոխառութիւն	1877	81
Պանք Օթոման		13 5/8
Ռուսական փոխառ. 73 (գ. կ.)		95 1/8
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիտէ)		63 1/4
» առանձն. (բրիտիշէ)		87 1/4
Ֆայրա Սանիէ		62 1/4
Ֆօնտիպալ (փոխառ. Բօշիլա)		87 1/2
Հունգարական պարտաթուղթ	1877	—
փոխանակութիւն Բարիզի վրայ		25 50

Վիեննա, 27 Դեկտեմբեր ժամ 10 վ. 30 երեկոյ

փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ		123 70(.")
Օսմանեան երկամուղի		21 50(.")

Բարիզ, 27 Դեկտեմ. ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 %	գաց	109 17 1/2
» » 3 %	գաց	78 90
Օսմանեան քոնսոլիտէ բացուեցաւ		8 40
» » գոցու. (գ. կ.)		8 42 1/2
» » 1865		57
» » 1869		50
» » 1873		44
Օսմանեան երկամուղի		44 75
» Բէյի բաժնեթուղթք		512 50
Պանք Օթոման		598 75
Գրէտի Լիոնէ		522 50
» Ֆոնսիէ		1331 25
Բաժնետոմս Լիոնի (գուբ. կոր.)		1232 50
Սուէզի ջրանցք		1822 50
Ռուսական 5 % 1877ի		101
Իտալական Ռանթ		99 37 1/2
Եգիպտական միացեալ գոց		321 25
Սպանիական (արտաքին)		60 3/8
Բրիտիշէ Թրէզը		387 50
5% Հելլենական		355
Չէք Լոնտրայի վրայ		25 32

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Դեկտեմբեր 27 ժ. 10, վ. 45

Ֆրանս. Ռանթ, 4 1/2 %		109 17 1/2
Օսմանեան »		գոցած չկայ
Եգիպտական միացեալ		321 25

ՆԱՄԱԿԻ Ա.Ո. ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Խասգիւղ, 14 դեկտեմբեր 1884

Խասգիւղի Ընթերցասիրաց ընկերութեան Գործ. ժողովս ի լուր հայ հասարակութեան կը ծանուցանէ թէ, Ներսիսեան վարժարանի աշակերտներէն ընկերութենս 25 պաշտպանեալներէն միայն հինգ տղայք այս անգամ մտցուած են կայսերական կառավարութեան բարձրագոյն ուսումնարաններն, ոչակցութեամբ աղգասէր և այլոց մի քանի անձանց, հետեւեալ կերպիւ. երկու տղայք կայս. քաղաքային բժշկական, երկու առեւտրական և մէկ քաղաքային վարժարաններն։

Ցաղգային վարժարանս յամախով միւս պաշտպանեալք եւս, երբ իւրեանց նախկրթարանական շրջանին աւարտեն, նոքա եւս պիտի մտցուին բարձրագոյն վարժարաններն իրենց ուսումն կատարելագործելու համար։

Փութամք ըսել թէ, ընկերութիւնս իւր պաշտպանութեան ներքեւ գտնուող տղայոց բոլոր պիտոյքն ինք կը մատակարարէ, որպիսիք են գրական պիտոյք, դպրոց, դպրոցի շաբաթաթոշակ, երեխեկութեան եւ ծախք։

Գործ. ժողովս պարտ անձին կը համարի հրապարակաւ իւր խորին շնորհակալիքն յայտնել այն ամէն բարեսէր անձանց որք չեն դադրած թէ՛ նիւթապէս և թէ՛ բարոյապէս քաջալերել զընկերութիւնս։ Այս առթիւ յոյս մեծ ունինք թէ Պատ. հասարակութիւնն եւս տեսնելով ընկերութեանս գործունէութիւնքն, գնահատելով՝ անուշտ ձեռնտու պիտի լինի իւր սոյն ծանրածանր ձեռնարկին։

Ի դիմաց Գործ. ժողովոյ
Աստեղագիր Աստենագիր
Ս. Ց. Պերբերեան Տ. Տօրամաճեան

Խասգիւղի Ընթերցասիրաց ընկերութիւնն, որ ինչպէս կ'երեւի՝ իրեն նպատակ ընտրած է աղքատիկ ուորք տղաքներ կրթել նիւթապէս ու բարոյապէս, արդարեւ գովեստից արժանի է, և մեք կը մաղթենք որ թէ Խասգիւղէն և թէ՝ ուրիշ տեղերէ տղայ-ինչք իրենց ազգակցութիւնը նուիրեն այդ բարեկամ ու բարենպատակ ընկերութեան։

Աչազուրկ Թադէոս պատուելի Կէզիբեան Ուսումնական խորհրդոյ նը-կատմամբ հետեւեալ նամակն հաղորդած է մեզ հրատարակելու խնդրանօք.

Մեծապատիւ Տէր Աստենագիր Ազգ. Ուսումնական խորհրդոյ

«Արեւելք»ի 263 թուոյն մէջ ի շարս այլոց տնօրէնութեանց ազգ. խորհրդոյ, մեծաւ զարմանաք կարդացի և նուաստս նկատմամբ հատուած մը, յորում Պատ. խորհուրդ այնպէս ինն կը ներկայացնէ զիս հասարակութեան, իբրու թէ բաղում առիթներու մէջ օգնած, շահաւոր պաշտօններ առաջարկած, և ի մասնաւորի Սենեքերիմեան ընկերութեան հետ առաւել շահաւոր կարգադրութիւն մ'ըրած լինի ինձ նկատմամբ, և ես մերժած լինիմ զայնս։

Նուաստս բնաւ չեմ յիշեր այդ պիսի առաջարկ մը բաց յայտնմէ, որով յիշեալ ընկերութիւնը, Պատ. խորհրդոյդ առ ինքն ըրած դիտողութեանց իբրթէ անալով, խորհրդոյդ միջոցաւ կ'առաջարկէր ինձ կնաւոր հանդերձ Սեբաստիոյ Ս. Նշան վանքը բնակիլ, և մուրողաբար կերակրիլ, առանց դպրոց ցուցնելու. պարագայ մը, ընդ որ ոչ միայն կինս չհաճեցաւ, այլ եւ ես չկարացի յայնժամ յանձն առնուլ, և այսօր եւս յետ այսքան նիւթական և բարոյական վնասակրութեանցս իսկ դարձեալ պիտի չկրնամ ընդունիլ. այնու զի միամեայ դժնդակ փորձով բաւական համն առած եմ հոն տեղի թագաւորող անդգայիչ անդգործութեան, և դժուն վիճակի իմ նմանեցաց, որք թէպէտեւ փոքր ի շատէ կրթի ճաշակի, զգայուն սրտի, խորհող մտաց և գործօն կամաց վիճակեալ լինին, իրենց չքաւորութեան պատճառաւ տեղւոյն տիրապետէն իրբեւ ամենատարրին արարած մը նկատուելու դժբաղդութեան են մատնուած։

Այս մէկէն զատ ուրիշ առաջարկ մը չէ հաղորդուած ինձ քնաւ, ո՛չ Պատ. խորհրդոյդ և ո՛չ յիշեալ ընկերութեան կողմանէ, և եթէ մոցած մ'ունիմ, խորհուրդդ կըրնայ ինձ յիշեցնելու պիտանի։

Արդ, Մեծ. Տէր, յանուն արդարութեան հաճեցեք զգայուն սրտիս և շրջահայեցութեամբ ի նկատ առնուլ վաստակաբեկ թշուառս անտանելի վիճակն, և գթածաբար հրապարակաւ ուղղել լրագրաց այդ սխալանք, զոր տեղեկատուին կամ խմբագրութեան ուշադրութենէն սպրդեալ կը հանմարիմ։ Վերստին կը պաղատիմ, չը պանայ ինձ խորհուրդդ զայդ շնորհ. զի ես արդէն չորս տարիներէ հետէ բաւական կը տառապիմ նիւթական և բարոյական վիշտերով, և մահու չափ ցաւ է ինձ իբրեւ ազգային իշխանութեան անստատոյ աք երեւեալ հասարակութեան։

Արդ ի դարման վերջին վշտիս, մնամ արդարարար տնօրէնութեան խորհրդոյդ ակնկալու,

Աչազուրկ
Թադէոս Կէզիբեան Սեբաստացի

ԳԱԻԱՌԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԷ ԲԱՂՈՒԱԾ

ՍԵՐԱՍՏԻԱ

Նոյեմ 12 —Տեղւոյս Գեր. Առաջնորդն՝ կարծես հանգստութեան պէտք մ'զգացած լինել կը թուի ժամանակէ մ'ի վեր, գուցէ այն ժամանակէն՝ երբ յոգնած ու վաստակած կանգ առաւ յետ մայր վարժարանի շինութեան աւարտման։ Այդ շինութիւն մեծ ջանից կարօտ եղաւ և յաջողութիւնն պարտիք այսօր Նորին Գերապատուութեան, առանց մոռնալու նաեւ ժողովրդեան ամէն գասու անձանց ձեռնտուութիւնքն, որք սակայն ասուպի մը պէս փայլեցան և որոց հետքն բաւական չերան առաջադրեալ նպատակն իրագործելու։ Այս կէտիս համար ինչ ծանրացաւ դարձեալ Գեր. Առաջնորդին վրայ։ Նա մնաց կրկին օգնութեան կարօտ, բայց չյուսահատեցաւ. կրկնեց իւր ճիգն ուշանք, ե ըստ իւր պարտականութեան ուխտման՝ «վերար ի ձեռին մուրալով աւարտել» կարաց Սեբաստիոյ մայր վարժարանի շինութիւնն, այր համար՝ իւր բարոյական քաջալերութեան հետ՝ շղայացնաւ իւր նիւթական նուէրներ։ Վերջապէս սկսաւ և կրցաւ ի գլուխ հանել, տեղի չտալով կարգ մի չարամտաց ոմանց չարագուշակ կանխատեսութեանց։

Իսկ արդ, պաշտօնական գործիչներու ոմանց պատ ի պատ և անխորհուրդ ընթացից առաջ՝ տեղի տուած է առաջնորդական գործունէութիւնն։ Նորին Գերապատուութեան հրաժարականի յղումն ի Պարիսարքարան, որ դեռ խօսք է միայն, արդիւնք է ներկայ անկերպարան վիճակին։

Հին վարժարանի բարոյական կացութիւնն քան ամենայնի կը համապատասխանէր այն խարխուլ շէնքին՝ որ սպառնացած վտանգն անխուսափելի էր հայ մանկուոյն. վասն որոյ մեծաւտուն և աղքատ, տգէտ և ուսեալ ձեռք ձեռքի տուած, այդ ակներեւ նիւթական չարեաց դարմանն տարին, կոչումն ունենալով իւր մարդ. նիւթական՝ զնիւթական մատակարարել։

Ընկերութիւնք և մասնաւորապէս Սենեքերիմեանի գործելու ժամանակն հասած էր. պէտք էր որ սա ալ բարոյապէս վերաշինէր այդ հաստատութեան կեանքը. ի՞նչ ըրաւ. ստոյգ է որ անտարբեր չմեցաւ. Պոլսէն ուսեալ անձ մը իբր ընդհանուր տեսուչ և առաջնակարգ դասախօս և վարժուհի մը զրկեց, սակայն առանց ինկատի առնելու իւր պէտքերն և առանց Սեբաստիոյ իւր մասնաճիւղին հարցնելու ոյրով ոչինչ արած եղաւ։ Ցետ քանի մը ամսոյ առ ի չգոյէ դրամի տեղի ունեցաւ վերոյիշեալ անձի հրաժարումն։ Սենեքերիմեանի կեդրոնն ի Պոլիս՝ փոխան դարմանելու իւր գործառնութեան եթէ ոչ վնասն՝ դէմի թերութիւնն, կրկնեց զայն, և ահա զրկեց ուրիշ մը (Ցաղաւարեան) առաւել ամսաթոշակաւ քան զառաջինն. բայց սա ալ իւր նախորդի բաղդին արժանացաւ, զի ընկերութեան անձուկ վիճակն չէր կարող ընդունել և վճարել յիշեալ անձանց համար որոշեալ ամսաթոշակն. պատճառ մը որ անպարտելի է և պիտի մնայ՝ ոչչափ անպարտելի են տեղւոյս մեծատուն ոսկւոյ քսակներու կապերն ի բարեգործութիւն։

Դեռ կան ի Սեբաստիա մի քանի անուանական ընկերութիւնք, յորս այժմ իբր գործիչ չարժողն է «Լուսաբեր ընկերութիւնն», որոյ գործերն ալ յետ սակաւուց ի լոյս կուգան։

Անխորհուրդ նպատակաց յղացմունք յաջորդեցին միմեանց. ներքին անկանոնութիւնք տեղի տուին զանազան տարաձայնութեանց. վարժարանք թատերաբեմ դարձան քմահաճ ներկայացմանց և ուսուցիչք (քիչ բացառութեամբ) սանձնեցին կուսակցական և շահեկան դերեր. ինքնահաւան գաղափարներ ի հանդէս գալով՝ կարողացան զմանս յուսուցչաց տեղափոխել և պաշտօնաղուրկ առնել, և պարտադրել զմանս տալ զՀաշիւ բաղմամեայ գործոց և «կոտրած ընկոյզներու»։ Առաջնորդական միջամտութիւն չզրկեց հանդարտեցնել յուզեալ մտքեր. աղգային ժողովք, արդէն ձեռնթափ գործէ, չունէին առնել և ոչինչ։ Սենեքերիմեանի Սեբաստիոյ գործիչ ճիւղն միայն՝ թէև սակաւաթիւ, թէև իտագնապ նիւթապէս և բարոյապէս՝ սակայն կուրծ տալով մի առօրեայ զարկ տուաւ գործոց, իրաւ է թէ փոխարկի մէջ. զի իւր բաղձանաց համաձայն չկարենալով պատշաճ վճիռն որոշել, առժամանակեայ պարտաւորիչ զինադուլ մը միայն ընել տալ խորհեցաւ ուղիմկ ուսուցչաց, որոց հաշուեպարտ մասին անպիտան գործոց անախորժ արդիւնքն լուսեցան. կանխաւ եւս լուսած էին՝ և պիտի լուսին դեռ ժողովրդեան միտքը պղտորելու, և խանգարելու դպրոցական մանկանց նորաբոյս իմացականութիւնը։ Դարձ ժողովրդեան, որ միշտ և ամէն պարագայի մէջ անտարբեր գտնուիլ պարտականութիւն մը կը կարծէ իրեն, և ազգային գործոց միջամտելն հարուսանելու միայն յատուկ կը նկատէ, իւր սովորութեան համաձայն լռիկ մնչիկ կը դիտէ ամէն պատահար, և դուն ուրեք եթէ ուզէ գժգոհիլ՝ ո՛և է ազգային գործէ, բաւկը հաճարի սրճարանի մէջ պատմել ազգին վերաբերող անհաճոյ դէպքեր։ Եւ ինչո՞ւ նա այսպէս կ'ընէ, միթէ անզգա՞յ է, միթէ վերջին ծայր ազէտս վերադառնալու համար ի՞նչ կը ծախսէ Պ. Կրէվի. ահաւասիկ հաշուեցուցակը.

Երկաթուղի, առաջին կարգ, Բարիզէն ի Մօն–Պարի,	գրանք
Պ. ժիւլ Կրէվի	63 · 75
Տիկին Կրէվի	63 · 75
Պ. Ուիլսըն (Կրէվիի փեսայն)	63 · 75
Տիկին Ուիլսըն (» աղջիկը)	63 · 75
Փոքրիկ Մարկրիտը, Կրէվիի թոռը։ Ցայտնի է որ չորս տարեկանէն վար աղայք կէս գին կը վճարեն	31 · 90
Պ. Կրէվիի հետեւորդք · հինգ անձինք կը բաւեն · Բ. կարգ	208 · 45
Աղախինը, Գ. կարգ	31 · 90
Մօն–Պարիէն ի Մօն–Սու–Վոտրէյ հանրակառքով, ներսը կը նստին · ընդ ամենը տասն անձինք և մէկ մանկիկ, 75 սանտիմ	7 · 85
	535 · 10
Նոյն գումար վերադարձին համար	535 · 10
	1,070 · 20

Այս գումարը եթէ զեղչենք 300,000 ֆրանքէն, կը մնայ 298,929 ֆր. 80 սանթիմ որով կարելի է ճանապարհորդել բաւական տեղեր · և սակայն ամեն տարի Պ. Կրէվի այս գումարը կը կորզէ հարկաւորներէն։ Իրաւունք ունի՞ այսպէս ընելու։ Այս հարցումն է որ ես ինձ կ'ուղղեմ։ Որովհետեւ այդ ստակներն իրեն կուտան որպէս զի շրջագայի գաւառներն, պէտք է որ այս յատկացեալ նպատակին գործածէ այն գումարն։ Եթէ չուզէր ուրիշ տեղ երթալ բայց եթէ միայն ի Մօն–Սու–Վոտրէյ, լա՛ւ, թող այնպէս ընէ։ բայց այս պարագայիս պէտք է որ ճանապարհորդէ նստած ոսկեձոյլ դահլուրակի մը վրայ, զոր պիտի քաշեն երեսսուն վեց սպիտակ փիղեր, և որոյ առջեւէն քառասուն երեք Բիւլբիւլներ միաձայնութեամբ պիտի երգեն Կրէվիի փառքը։ Ասոնց ետեւէն պէտք է գան տասն և մէկ հազար վաւերական կոյսեր որք ճանապարհին վրայ պիտի սփռեն բնական ծաղիկներ։ Ասոնց հետ միասին թո՛ղ գիս և ուրիշներն ալ հրաւիրէ, կամ թէ ոչ ետ գարձնէ տասդր։»

Նոր–Բալիքսիրեան ընտանէ մը։ — Եղերական պատահար մը վերջերս չափազանց յուզեց Նոր–Բալիքսիրոյ բնակիչները։ Կնոջ մը դիակը գտնուեցաւ կառավարական պարտէզին եզրը, թանձրախիտ մացառի մը մէջէն։ Այս դիակը գտնուեցաւ երբ մանկնեանուոր բռնի աշխատանաց դատապարտեալ Բռօվօ անուն անձ մը իւր գինովցած մէջբոցին կը շառաչաստէր, և արդէն իւր վարպետին առաջ, առանց վարանելու, պալ արեամբ ըսած էր։

—Կնոջս վիզը կտրեցի։

Մարդասպանին գործածած գործիքը գտնուեցաւ դիակէն քիչ հեռու, դեռ արիւնթաթախ և պարանոցի մէջն կոտրելու վրան փակած։ Այս գործիքը դանակ մ'էր, որոյ չեզրը հազիւ 5–6 հարիւրորդամեայ երկայն էր։ աւելի զվելի մ'էր քան թէ դանակ մը։

Բռօվօ թիարանն էր 1869 հոկտեմբեր 5էն ի վեր, մարդասպանութեան, հրձիգութեան և յայտնի գողութեան պատճառաւ։ այս երեք ոճիրներուն համար, դատապարտուած էր մանկնեանուոր բռնի աշխատանաց Սարթի եղեռնագործ ատենէն։ Ծնած էր 1843ին ի Կաֆէ–Սիւռ–Ցոք ուր ամուսնացաւ 1862ին այն կնոջ հետ, որ յետոյ իւր զոհը պիտի լինէր։

Երբ Նոր–Բալիքսիրեա զրկուեցաւ, իւր թշուառ կինը անոր ընկերակցելու հրաման խնդրեց և ստացաւ։ Ամուսնոյն հետ, նոյն ժամանակ հասաւ ի Նոր–Բալիքսիրեա, և 1874 յունուար 1ին, այսինքն իրենց հասնելէն գրեթէ 18 ամիս յետոյ, Պուռայլի մէջ իրենց մասնաւոր հոգ տրուեցաւ։

Պարկեշտ և տաժանելի կեանք մը շնորհով անտանելի եղաւ այս ամուին, և Բռօվօ առաջարկեց իւր կնոջ վաճառել զինքն Մուսա անուն սեւի մը, որ իւր պարքերը վճարել յանձն կառնուր · կինը հաւանեցաւ, և երկու կողմէն համաձայնելով վաճառումը որոշուեցաւ։

Քանի մը տարիներ անցան, և թշուառ կինը, Մուսայէն յետոյ, ուրիշ սիրահարներ ալ ունեցաւ։

Բռօվօ, արբեցութեամբ և արմատացեալ ծուլութեամբ յանցաւոր ճանչցուելով, ինչպէս նաեւ թիարարից գողութիւնքներուն մէջ գայթակղութեան պատճառ մը, իրեն տրուած հոգը 1882 փետրուար 3ին իրմէ ետ առնուեցաւ և վերստին զրկուեցաւ Նոր կղզին։ Իւր կինն արդէն անդ կը գտնուէր, նոյնպէս և Մուսա, որ գողութեան յանցանօք բանտ դրուած էր։ Բռօվօ, որ կ'ուզէր որ եւ իցէ կերպով նորէն մտանելու իւր թակցին, ընդունեց, 1883 տարւոյ վերջերը, կառավարութեան պարտիզպանի պաշտօնը։

Սոսկալի կեանք մը վերստին սկսաւ այն ժամանակ · խեղճ կնոջ համար · բոլոր իւր աշխատութեան պտուղը ամուսնոյն ձեռքը կ'անցնէր։ Ցուսիխի սիկրները, խեղճ կինը խորհեցաւ վերջնականապէս թողուլ իւր այրը, և քանի մ'օր յետոյ, այս մասին իւր որոշումն յայտնեց անոր։ Որովհետեւ իւր էրկան աղաչանաց հակառակ անցողդը կը մնար, Բռօվօ, յանկարծ կատղելով, յարձակեցաւ անոր վրայ, կռնակի վրայ պառկեցուց զայն, և ձախ ձեռքով գլուխը գետնին վրայ բռնած, աջովը սկսաւ վիզը սղոցել դանակով, ճիշդ ինչպէս կը սղոցեն փայտի կտոր մը։

Այս ոճիրը կատարելէ յետոյ, ոտքի ելաւ, մազերը ցցուած, ճակատը ողողուած պաղ քրտինքով, կոկորդը կարկամած, մէկդի նետեց դանակը, և ձեռքերը սրբեց իւր գլխին շրջագգեստով · յետոյ իւր կնոջ կողմը նշմարելով, բացաւ զայն և գտաւ մէջը շիշ մը գինի դոր խմեց · հինգ վայրկեան վերջը արդէն գինով էր։ Այդ միջոցին էր որ, ինչպէս վերեւ յիշեցինք, պալ արեամբ խոստովանեցաւ իւր ոճիրը։

Նուիմչայի զինուորական դատարանին առջեւ դատուելով, միաձայնութեամբ մարդասպան ճանչցուեցաւ և մահուան պատժոյ դատապարտուեցաւ։

Ամերիկեան Հանրապետութեան Դեսպանը։— Ֆրանսայի Նրեսփոխանական ժողովը քննութեան կ'առնու այժմ կառավարութեան 1885 տարւոյ եկամտացոյցն, որոյ մէջ ըստ սովորութեան 300,000 ֆրանք յատկացեալ է իբր տարեկան ծախս Հանրապետութեան նախագահին ճանապարհորդութենց։ Սակայն յայտնի իրողութիւն մ'է որ Հանրապետութեան նախագահն ուեղի օգտակար կը համարի ամեն տարի օգոստոս 1ին դիւանագիտութիւն ընել ի Մօն–Սու–Վոտրէյ և վերադառնալ անտի ի Բարիզ հոկտեմբեր 15ին, քան թէ այցելել Ֆրանսայի զանազան գաւառներն։ Նրեսփոխան մը ժողովոյ վերջի նիստերէն միոյն մէջ առաջարկեց որ այդ վարկը Ընդհանրացոյցէն, բայց իւր առաջարկին ընդունելութիւն չգտաւ։ Այս առթիւ Ֆէլիքս կը հրատարակէ Պ. Ա. Միլսի զաւեշտական մէկ յօդուածն, յորմէ կը քաղենք հետեւեալն։

«Բարիզէ ի Մօն–Սու–Վոտրէյ գնալու և վերադառնալու համար ի՞նչ կը ծախսէ Պ. Կրէվի. ահաւասիկ հաշուեցուցակը.

Երկաթուղի, առաջին կարգ, Բարիզէն ի Մօն – Պարի,	գրանք
Պ. ժիւլ Կրէվի	63 · 75
Տիկին Կրէվի	63 · 75
Պ. Ուիլսըն (Կրէվիի փեսայն)	63 · 75
Տիկին Ուիլսըն (» աղջիկը)	63 · 75
Փոքրիկ Մարկրիտը, Կրէվիի թոռը։ Ցայտնի է որ չորս տարեկանէն վար աղայք կէս գին կը վճարեն	31 · 90
Պ. Կրէվիի հետեւորդք · հինգ անձինք կը բաւեն · Բ. կարգ	208 · 45
Աղախինը, Գ. կարգ	31 · 90
Մօն–Պարիէն ի Մօն–Սու–Վոտրէյ հանրակառքով, ներսը կը նստին · ընդ ամենը տասն անձինք և մէկ մանկիկ, 75 սանտիմ	7 · 85
	535 · 10
Նոյն գումար վերադարձին համար	535 · 10
	1,070 · 20

Այս գումարը եթէ զեղչենք 300,000 ֆրանքէն, կը մն

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐԵԱԼ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ
287 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ

ԼԱՆԻՒԵՈՐՔ

Ապահովագրեալը միայն տէր են երաշխաւորեալ դրամագլխոյն և ընկերութեան բոլոր շահերուն

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՀԱՄԱՐ
ՏՆՕՐԷՆ
Ա. Հ. ՍՔԼԷՑ
ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ ԿԱԼԱԹԱ, ՀԱԼԱՃԵԱՆ ԽԱՆ

Ա. Յ. ՍԱՆՏԱԼՃԵԱՆ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐՈՒ
Ղալաթա, Թիւնելի դէմ, Թիւ 33

Վաճառատունս մէջ կը գտնուին Գաղղիոյ և Գերմանիոյ համբաւաւոր գործարանաց ընտրելագոյն Դաշնակներ անմրցելի աժան գներով և ամէն տեսակ երաժշտական գործիներ, նաեւ խաղի ու սիկալաւ ընտիր թղթեր և ատլանի յատկացեալ լուցկի, որոց մասին եւս կը խոստանայ գոհացնել իւր յաճախորդներն։

Վաճառատունս պատրաստ է նաեւ վերոյ նշանակեալ ապրանաց վրայ յանձնարարութիւններ ընդունիլ և արագ գործադրել կարի գոհացուցիչ պայմաններով։ 3—36

ՅԵՂԱՆԻ ԲՄՊԵԼԻ

ՅԱՐՊԵԼԻ ՀԱՅՐ ԳԻՐՄԱՆԻ

Նման «Շարթիրէօղ» ի դիւնոյն, ախորժահամ և յոյժ առողջարար ըմպելի մ'է և մեծապէս կը դիւրացնէ մարսողութիւնը։

Գլխաւորապէս կը գտնուի Գ. Պերթէն եղբարց քով, Ղալաթիա, Միթէ Ֆրանսէզ։

ԱԶԴ
ԱԿՈՒԱՅԻ ՅԱՒ ԶԷՐ ՈՒՆԵՆՈՒ

եթէ գործածէք

(Ժիւօնտի) Սուլագ գաւառին Պէնէտիկս հան կրօնաւորաց, Ակուայ մաքրող փոչին կամ դեղը որ 1880ին Պրիւսէլի մէջ 2 ոսկի միտալ առած է, ինչպէս նաեւ մեծ մրցանակներ։ այս դեղը հնարած է 1373ին Բիէր Պուրսօ Ֆըրանսայի կրօնաւորը։

ԶԵՆՈՊԻԱ ՋՈՒՐ

Որուն՝ մրցմամբ չի կրնար հաւասարիլ ո՛չ մէկ դեղ։ մաղերուն իրենց բնական գոյնը տալու մասին։ Արդիւնքը քիչ օրուան մէջ կերեւի յաջող կերպով։ Գործածութիւնը խիստ դիւրին է։ Ներկ մը չէ այս, այլ լուացման ջուր մը, որ մաղերը կը պահպանէ եւ կը զօրացնէ, գոյն տալով։

ԼԱՒՕՐԻ ԲՈՒՏՐԱ

Փայլուն, փափուկ, թափանցիկ և ընտիր բուտրա մ'է որ չարունակ գործածուելով մարթը կը գեղեցկացնէ և կը փայլեցնէ, ո՛և է այլայլումէ զերծ պահելով զայն։ Խիստ փոքր մաս մը բաւական է ամբողջ երեկոյթի մը համար։ Փափուկ փետրեայ վրձինով կը գործածեն զայն և ապա կը սրբենուրբ կտաւով մը կամ կակուղ վրձինով։

ՎԱՅՐԿՆԵՆԱԿԱՆ ՆԵՐԿ Տօքթ. Բիշարան Վայրկենական կերպով մաղերը և մօրուքը ներկելու համար կատարեալ գործածեալ բաղադրութիւն մ'է, որ մարթին վրայ բիծ չի թողուր։

ՋՈՒՐ Տօքթ. Թոմլինի, վայրկենական կերպով մօրուք ներկելու համար

ԲՈՒՍԱԿԱՆ ՋՈՒՐ, գլուխ մաքրելու համար։

ՍԷՖԱԼԻՆ, դեղ Տօքթ. Ռուսոյի, մաղ թափելու դէմ, որ թաղանթը ները կը հանէ և դեղեցիկ մաղեր կը բուսցընէ, չարունակ գործածուելով։

ԱՐՆԻԲԱԼԻՆ, Տօքթ. Ռուսոյի, դեղեցիկ թուալէթի ջուր, խածուածքի, այրուածքի, այտերու բորբոքման դէմ է։

ԷՔՍՕԹՐԷ, բաղնիքի համար, ամէն տեսակ ընտիր ջուրեր։

ԿԻՍԷՐԻՆ, ձեռքի ուռեցքի և արեգակնակէզ դէմքերու համար։

Վաճառատուն հաստատեալ յամին 1807. —Ընդհանուր գործակատար Ա. ՍԸԿԷՆ, Հիւկիւրի փողոց թիւ 3, ի Պօրսա։

Այս դեղերը կը գտնուին նաեւ Կ. Պոլսոյ բոլոր դեղարանաց մէջ։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻԻՋԻԿԻՒ–ՋԷՔՄԷՋԷԻ

Սկսեալ 20 Հոկտեմբեր (Ն. Տ.) 1884, մինչեւ յետոյ տեսութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻԻՋԻԿԻՒ–ՋԷՔՄԷՋԷ

ԹՈՒՄՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՅ

ԿԱՅԱՐԱՆՔ	4	2	6	8	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	60
	Առաւօտ											Իրիկուն									
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Կ. Պոլիս	6 18	7 15	7 42	8 14	8 43	9 12	9 42	10 20	10 39	11 17	11 49	12 55	1 31	2 31	3 2	3 40	4 15	4 44	5 23	5 44	6 11
Գիւմ–գաբու	6 28	7 27	7 53	8 25	8 54	9 23	9 53	10 30	10 49	11 28	12 —	1 6	1 42	2 41	3 13	3 51	4 26	4 55	5 34	5 54	6 22
Եէնի–գաբու	6 32	...	7 57	...	8 58	...	...	10 34	10 53	11 32	12 04	1 10	1 46	2 45	3 17	3 55	4 30	4 59	5 38	...	6 26
Տաւօւտ փաշա	6 35	...	8 —	...	...	...	...	10 37	10 56	11 35	12 07	1 13	1 49	2 48	3 20	3 58	4 33	...	5 41	...	6 29
Սամաթիա	6 40	...	8 6	...	9 4	...	...	10 42	11 1	11 40	12 12	1 18	1 54	2 53	3 25	4 3	4 38	5 5	5 46	...	6 34
Եէտիս–գուլէ	6 45	7 41	8 12	8 33	9 10	9 31	10 1	10 46	11 4	11 45	12 15	1 21	1 59	2 58	3 28	4 9	4 41	5 10	5 49	6 4	6 39
Մաքրիւխան	6 56	8 —	8 24	...	9 22	...	...	10 58	...	11 58	...	...	2 11	3 9	...	4 21	...	5 22	...	6 16	6 50
Ա.յ–Պէշիգթաշ	...	8 14	8 34	...	9 32	...	...	11 8	...	12 9	...	...	2 21	...	...	4 31	...	5 32	...	6 28	...
Քիւչիւք Զէքմէճէ	...	8 25	...	...	...	...	...	...	...	12 18	...	...	...	...	...	...	...	...	...	6 37	...

ՔԻԻՋԻԿԻՒ–ՋԷՔՄԷՋԷԻՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒՄՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՅ

ԿԱՅԱՐԱՆՔ	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	61	63	1
	Առաւօտ										Իրիկուն										
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Քիւչիւք Զէքմէճէ	...	...	7 34	...	...	...	...	...	...	...	...	1 24	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Ա.յ–Պէշիգթաշ	...	...	7 45	...	8 44	...	9 38	...	...	11 20	...	1 34	...	2 33	...	...	...	...	...	6 38	...
Մաքրիւխան	6 33	7 24	7 57	...	8 55	...	9 49	...	...	11 31	...	1 45	...	2 44	3 20	...	...	4 48	5 39	...	6 51
Եէտիս–գուլէ	6 46	7 37	8 11	8 38	9 9	9 37	10 2	10 12	11 12	11 44	12 48	1 58	2 23	2 57	3 33	4 8	4 46	5 14	6 4	6 38	7 26
Սամաթիա	6 50	7 41	8 15	8 42	9 13	9 41	...	10 16	11 16	11 48	12 52	2 2	2 28	3 1	3 37	4 12	...	5 19	6 8	6 42	...
Տաւօւտ փաշա	6 55	7 46	...	8 44	...	9 46	...	10 21	11 21	11 53	12 57	...	...	2 33	3 6	3 42	4 17	...	5 24	6 13	6 47
Եէնի–գաբու	6 58	7 49	8 21	8 50	9 19	9 49	...	10 24	11 24	11 56	1 ...	2 8	2 36	3 9	3 45	4 20	...	5 28	6 16	6 50	...
Գիւմ–գաբու	7 3	7 54	8 26	8 55	9 24	9 54	10 11	10 29	11 29	12 01	1 5	2 12	2 41	3 14	3 50	4 25	4 56	5 33	6 21	6 54	7 40
Կ. Պոլիս	7 12	8 3	8 35	9 4	9 33	10 3	10 20	10 38	11 38	12 10	1 14	2 21	2 50	3 23	3 59	4 34	5 5	5 42	6 30	7 03	7 50

Փոքր ծարաներն ախոյեր կ'ընդունուին ամէն կառախմբի մէջ, իսկ մեծ ծարաք Պոլսէն Մաքրիւխ կամ աւելի հեռի կայարանաց միջեւ քանող կառախմբոց մէջ։

Մոսկուայի և Բեռլրսպուրգի բժշկական ճեմարաններէն վկայեալ

ՈՏԻՑ ԿՈՇՏԵՐԸ (ՆԱՍԸՐ)

Մի քանի վայրկեանի մէջ կը հանուին իրենց արմատով, առանց ցաւի և առանց մնացեալ գործիքի։ Եղունդները կը չտրուին։

Խորհրդակցութիւնք ամէն օր ժամը (Ը. Ե.) 10էն 3։

Բերա, Մեծ փողոց, Թիւ 139
Պ. Սեպաստի լուսանկարի գործարանին վերնայարկն
ՍՈՖԻ ԿՐԻՆԿՋԻ
Ատամբոյժ

ԻԼԱՆ
ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՆՔԷՐԻ

Գափանը տաղտկ փաղրիգայի հիմայուն նաս իւ եւ ամէն սէնէսի քեանունի էվէլինտէն շատպէթ նիհայէթմէ դատար հասբէլ օլունմուշ վէ օլաճագ կէրէք գալն վէ կէրէք ինճէ քէվէկին էսմանը էվվէլճէ փրա եւ ղրուշա օլարագ նազատէն վիրիլէրէք գալարբրլմագ իւզրէ գալն քէվէկին պէհէր դէյէնի ճէսիսի օն պիր վէ ինճէ քէվէկին օն իքի փարայա թալիպի էօհաէսինտէ օլուպ գալարը գաթիսի վիրիճէկի էվվէլճէ իլան գէրլինմիշ խսէ վիրիկէմէպիկինէ վէ գարարը գաթիսի քեանունի էվվէլ բումինին օն եէտինճի փաղար իրթէսի վէ եիւզատ պէշ թէնգիի տանսի օն սէքիզինճի կիւնինէ թէսալիւբ գէրլինարընա պէնայէն իշթիրայա թալիպ օլանլարին լէվազիմաթը ումումիյէ տայրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

13 քեանունի էվվէլ 1300

3—3

ԲԱԲԱՅԱՆԻ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԼԷԼԷԲՈՒԼ և Մէլքերլանի և Օրէսայի ԴԼԽ
կանոնաւորապէս բանող
ՇՈԳԵՆԱՒԱՐ

Անուանք	Թոնոյ	Նաւապետք
Ա.յա Սոֆիա	3,000	Պրքա
Աթարատ	2,500	Ռոմբլա
Աբրատոս	2,500	Բրուի չանք
Լաբանիա	2,500	Ուիլքա
Մասէտոնիա	3,500	Մարշ
Բուլգարիա	2,800	Ֆօթրըճիլ

Բոսֆէնա շոգենաւը ի մօտոյ Բոսֆէն պիտի վերադառնայ և անմիջապէս Լիվերբուլ պիտի ուղեւորի։

Ա.յա–Սոֆիա շոգենաւը Լիվերբուլէն ատ կ'ապատուի Նոյեմբեր 20ին։

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար։

Ամէն դիւրութիւն և հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ, ԲԱԲԱ ԵՒ ԸՆԿ.
Գործակալք

ՄՈՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԼԷԼԷԲՈՒԼ և Մէլքերլանի ԴԼԽ բանող շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քանթրուս	4200	Օսպրիս	3000
Տէրոս	4000	Ղէրթիս	3000
Օսմանի	4000	Բերա	3000
Սէսսոյրիս	3250	Գրանդիք	1700
Թիսպ	3250	Լոդիւս	800
Մոսկոյա	3250	Օլինտա	800
Մարիոթիս	3250	Սէսիլ	700

Մակուալ շոգենաւը, նաւապետ Թօմաս, ամսոյս 30ին սատ կ'ապատուի ընդհանուր վաճառքով։

Վերոյիշեալ շոգենաւք չքեղապէս յարդարուած են ճանապարհորդներու համար

Դիմել առ Յ. Թ. ՈՒԻԹՕՒ և ԸՆԿ.
Մէյտանպրգ փողոց, Պոլիս
Տնօրէնութիւն, Լիվերբուլ
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
31, Ճէյմս Սթրիթ, Լիվերբուլ

Ն. ԲԱՔԻ ԷՆԷ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Մարսիլիայի և Բօմբէյ ԴԼԽ կանոնաւորապէս բանող

Պաթում, Սամսուն և Տրապիզոն երթալիք յատակիպ շոգենաւն է Խոմերին որ դեկտեմբեր 20ին Մարսիլիայէն և 1885 յունուար 6ին երեկէյեան ժամ կէսն Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յատաջիկայ շոգենաւն է Բէռ, որ պիտի մեկնի դեկ. 30ին։

Ուղղէք և արտ ուղեւորութիւն

Նաւագնէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՆԻՈՒԹ ԲԸՊՈՒՆ
Մուհանէ փողոց, Թիւ 141

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ
Ըստ ԴԷԼ Ամէլիայ, Կ. Պոլսոյ և Օրէսայի

ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍՈՆ
ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանս	2,000	Լէբանոս	4,500
Ընճէլս	3,000	Իարէնկ	4,300
Արկս	1,300	Մարատին	2,500
Պասսանս	3,500	Մէլս	2,000
Պորտոին	2,200	Նէրս	2,000
Պրալս	2,000	Օթէլլս	5,000
Դէլոս	2,600	Օլանտս	3,000
Գայիքոս	2,500	Օղրանդ	4,500
Դանէ	2,100	Զագդ	2,000
Դաղ	2,000	Բաբիքիք	1,200
Գոմ	2,700	Բաղերմ	3,200
Էիսս	2,500	Բաղեր	1,700
Տօմինս	1,300	Քիդ	2,800
Տրաք	2,600	Միսլթ	1,400
Էրադ	2,600	Ինիալտս	3,200
Ֆալքոն	800	Բալլ	3,000
Ֆիսս	1,700	Բամանս	5,500
Ֆլամինկ	1,600	Բամէ	3,500
Կոպիլէ	5,500	Սալէնս	1,000
Կիդանս	2,200	Սարֆ	2,000
Կոզ	1,800	Սիլվիս	2,000
Կրօանս	2,200	Սարինդ	4,300
Հանկ		Թասոս	1,200
Հէր	2,000	Թ. Ուիլսն	3,000
Հիտալգ	3,000	Թիկեր	1,300
Հիւսկրդ	1,200	Թոլէս	2,300
Ձիս	2,300	Քանդ	3,600
Ղէրս	2,000	Եէտոս	3,600
Ղօնս	2,200	Զէպրա	1,000
Լէս	2,000	Զէրս	140

Սարինդոս շոգենաւը, նաւապետ Մաքի Անդիայէն ատ եկած ընդհանուր վաճառքով և իր բեռն պարպելէ յետոյ Օսէսա պիտի ուղեւորի։

Ուղղուածներու համար ամէն դիմումներ կընծայուած։

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ՖՐԷՏԷՐԻՔ ՀԻԼՏ
Գործակալ
Թիւ 17–18, Քիւչիւք Միսէթ խան Ղալաթիա

ՔԻԻՆԱՐՏ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Որ ամէն տարի մ'անգամ կը բանէր Լէլէբուլ և Մէլքերլանի ԴԼԽ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Օրանիա	7,000	Մալթա	3,000
Ադլաս	3,000	Մորոքքօ	2,500
Ալէքսօ	3,000	Դանթ	2,500
Պոդնիա	4,600	Բաղտիա	5,000
Պաթավիա	3,800	Բարթիա	3,200
Պալպէք	2,500	Բալմիրա	3,000
Պրիթիշ Քուին	4,200	Սեբիլիա	7,300
Սեֆալոնիա	5,000	Սեբիա	4,600
Քադալոնիա	4,700	Սարաֆսա	3,000
Շերպուրկ	2,000	Սամարիա	3,000
Տեմերարա	2,500	Սիտոն	3,000
Կալլիա	4,000	Թարիֆա	3,000
Քեսար	2,500	Թրինիտատ	2,500
Մարաթոն	3,000		

Թարիֆա շոգենաւը, նաւապետ Մարթին, Լիվերբուլէն ատ հասած ընդհանուր վաճառքով և իր մօտոյ նորէն Լիվերբուլ պիտի ուղեւորի։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՀՈԼԻ
Գործակատար
Թիւ 1 Քիւչիւք Հալիլ փաշա խան Ղալաթիա

Ա. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ

ԻՏԱԼԻԻ ՄԱԽՍՈՒՄԷ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԵՐԸ

1884 Դեկտեմբեր 1 Շաբաթ օրէն սկսեալ

ԿՂԶԻԲ

ՕՐԱԿԱՆ ԸՆԹԱՑՔ

Կղզիներէն Կամուրջ

ժ. վ.
2 45 Մեծ Կղզի Հէյպէլի Պուրկաղ Գրնալը
3 — Բէնտիք Գարթալ Մեծ Կղզի Հէյպէլի Պուրկաղ Գրնալը

Կամուրջէն Կղզիները

9 30 Գրնալը Պուրկաղ Հէյպէլի Մեծ Կղզի Գարթալ Բէնտիք
10 45 Գրնալը Պուրկաղ Հէյպէլի Մեծ Կղզի

Օդը խիստ հարաւ փչած կամ սաստիկ ձիւն տեղացած ատեն առաւօտուն առաջ ին շոգենաւը չէը բանելով՝ երկրորդ շոգենաւը մէկ անգամ պիտի բանի և երեկոյին ալ կամուրջէն ժամ 10.30ին շոգենաւ մը պիտի երթայ մինչև Մեծ Կղզի։

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԸ

Կղզիներէն Կամուրջ

3 45 Բէնտիք Գարթալ Մեծ Կղզի Հէյպէլի Պուրկաղ Գրնալը
8 — Բէնտիք Գարթալ Մեծ Կղզի Հէյպէլի Պուրկաղ Գրնալը

Կամուրջէն Կղզիները

4 45 Գրնալը Պուրկաղ Հէյպէլի Մեծ Կղզի Գարթալ Բէնտիք
9 30 Գրնալը Պուրկաղ Հէյպէլի Մեծ Կղզի Գարթալ Բէնտիք

ՀԱՅՏԱՐ–ԲԱՇԱ

ԻԶՄԻՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՑ ԿԱՌԱԽՈՒՄԲԵՐՈՒՆ ՅԱՐՄԱՐԵԱԼ

ՕՐԱԿԱՆ ԸՆԹԱՑՔ

Կամուրջէն

3 40	Իզմիտ դացող կառախումբ	Թ. 2
6	Ա.ռանց յարմարելու	
8 15	Իզմիտ դացող կառախումբ	» 4
9 46	Մալթէբէ »	» 4
11 15	Բէնտիք »	» 6

Հայտար բաշաէն

4 10	Բէնտիքէն եկող կառախումբ	Թ. 1
7 10	Իզմիտէն »	» 3
8 45	Ա.ռանց յարմարելու	
11 20	Իզմիտէն եկող	» 5
11 55	Մալթէբէն եկող	» 5

ԳԱՏԸ–ԳԻՒՂ

ՕՐԱԿԱՆ ԸՆԹԱՑՔ Կամուրջէն Գատըգիւղ		ԿԻՐԱԿԻ ԸՆԹԱՑՔ Կամուրջէն Գատըգիւղ	
ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
2 45	2 45	2 45	2 45
3 30	3 30	3 30	3 30
4 15	4 15	4 15	4 15
5 —	5 —	5 —	5 —
5 45	5 45	6 —	6 —
9 15	9 40	9 —	9 —
10 —	9 50	10 —	10 —
10 45	10 30	11 —	11 —
11 30	11 20	12 —	12 —
12 —	12 —		
— —	— —		
— —	— —		

Գատըգիւղի շոգենաւք ի Տարկին պիտի հանդիպին Հայտար բաշա։

Օդը խիստ հարաւ փչած կամ սաստիկ ձիւն տեղացած ատեն երեկոյները կամուրջէն ժամ 12ին մեկնող շոգենաւը քառորդ մ'առաջ ճանապարհ պիտի հանի։

Ծ՝—նը ծանուցուի, թէ օտար արծաթի դրամոց գործածութիւնը կայսերական կառավարութեան կողմանէ արգիլեալ լինելով, Խարբէ–Պաքսուսէի տոմսավաճառք չպիտի առնուն կամ տան ջրին. և որովհետև դրամ մանրելու պարագաներ չունին նոքա, ուստի ուղեւորք պարտին կանխաւ պատրաստել շոգենաւուն վարձքն, որպէս զի ժամավաճառ չլինին։

Կամիքի և Նաւահանգստի գործակալք տոմսերը պիտի հաւաքեն առնուն. խստիւ արգիլեալ է նոցա տոմսի տեղ դրամ ընդունիլ. այս արգելքին հակառակ վարուողներ ծանրապէս պատասխանատու են. ուստի կը խնդրուի, որ կամիքէն ուղեւորք կամիքէն վրայ, և Գատըգիւղէն ուղեւորք Գատըգիւղի նաւահանգստին վրայ, իսկ ուրիշ նաւահանգիստներէ շոգենաւ մտնողները շոգենաւուց մէջ տոմս առնուն։

Երեկոյները կամիքէն ժամը 9.45ին, Մեծ Կղզեաց, և ժամը 11.30 և 12ին Գատըգիւղի համար եղող շոգենաւուց մէջ չպիտի ընդունուին լայնանիստ բեռներ, մեծ մտուկներ, երկարատանեակ ամբոխներ, և այլն որ նեղութիւն կուտան ուղեւորաց։

Օդը միդտպատ եղած ժամանակ, ամէն շոգենաւ վտանգէ զգուշանալու համար, պիտի գացուր առնու, իւր գտնուած տեղը։ Այսպէս եթէ փոթորկի պատճառաւ շոգենաւք չկարենան իրենց որոշեալ ընթացքն, ուզեւորք գանգատելու իրաւունք չպիտի ունենան։

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԿԸ ԿԱՐ ՆԱՑ ԵՒ ԾԽՆԵԼՈՒԶԻ ԽՈՂՈՎԱԿԱՆ
Միակ մեծերանոց Վիէննայի Բիւտ կէպիւրք վաճառատան կրակարանաց
ԱՏԱՂԶԱԳՈՐԾԻ ԵՒ ՀԻՒՍՆԻ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐ
ՀԷՆՐԻԿ ԼԱՆԺ
24, Բերչէմպէ–Բազար, Ղալաթիա
ՊՂՆՁԷ, ՁՈՒԼԱԾՈՑ ԵՒ ԾԵՆՈՒԱԾ ԵՐԿԱԹԷ
ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԽՈՀԱՆՈՑԻ ԳՈՐԾԵԱՑ
ՆՈՐՈՂՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾԱՆՈՑ
ԽՈՀԱՆՈՑԻ ՁՄԻՆԷՆԵՐ
ԴԱՆԱԿԷ ԵՒ ԵՐԵՒԱՆԹԵՐԷՆ ՄԱՆՐ ԳՈՐԾԻՔ
ՀԷՆՐԻԿ ԼԱՆԺ ԱՌԱՋԻՆ ԳԻՆՈՎ

ԳՈՒԻՆ
ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ
ՌԸԼԻԷՆՍ

Մովային ապահովագրութիւն։ –Դիմել առ գործակատարն ընկերութեան, Պ. Ժ. Վ. Ուիթալ, Եօրկիատիս խան Պահչէ–գաբու, Պոլիս։ կամ Ղալաթիա, Սալէքսիատի խան թիւ 15։

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԻՒՆ

NORTH BRITISH AND MERCANTILE
Insurance company
ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԵՒ ՄԷՐՔԷՐԸՆԹԱՑԻ
Լոնդրայի և Էդինբուրկի ապահովութիւն

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ	Ռէալ Լիր.
Արտօնեալ դրամագլուխ	3,000,000
Բաժանորդագրեալ դրամագլուխ	2,500,000
Վճարեալ »	625,000
Պահեստի դրամ հրդեհի պատահականութեանց դէմ	1,592,235
Կեանքի պատահականութեանց դէմ պահեստի դրամ	3,841,194
	6,058,429
Հրդեհի ճիւղէն հասոյթ 1883 տարւոյ	1,186,865
Կենաց ճիւղէն հասոյթ 1883 տարւոյ	551,307
	1,738,172

NORTHERN
Assurance company
ՆՕՐԹՀԸՐՆ
Լոնդրայի և Էդինբուրկի ապահովութիւն ընկերութիւն

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ	Ռէալ Լիր.
Բաժանորդագրեալ դրամագլուխ	3,000,000
Վճարեալ »	300,000
Պահեստի դրամ հրդեհի պատահականութեանց դէմ	811,871
Կեանքի պատահականութեանց դէմ պահեստի դրամ	1,778,300
	2,890,171
Հրդեհի ճիւղէն հասոյթ 1883 տարւոյ	520,206
Կեանքի ճիւղէն հասոյթ 1883 տարւոյ	251,572
	771,778

Ստորագրեալներն իւր բաղմաթիւ յաճախորդաց և քաղաքիս ընդհանուր յարգոյ հասարակութեան կը ծանուցանէ թէ ինքն վերոյիշեալ երկու ընկերութեանց միացեալ գործակատար ընտրուած ըլլալով, այնպիսի դրութեան մը մէջ կը գտնուի, որով հրդեհի դէմ ապահովութեան մեծ դիւրութիւններ կը մատուցանէ։

Ապահովութեանց կարգադրութիւնները կը բաղկանան երկու ընկերութեանց մէջ համեմատական բաժանումէ մը, և այսպէս ապահովութեան և դիւրութեան աւելի ալ կենալ ասելի մեծագոյնմար ապահովութիւն բանողներու թիրգոյնք ներկայացնել։

Գրեթէ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովութիւնք իրենց ընդունիլ, ինչպէս Բերայի, Ղալաթիոյ և Պոլսոյ մէջ, նոյնպէս մեսակայ քաղաքներու, գիւղերն և գաւառներու։

MARITIME
Insurance Cie limited of Liverpool
Capital Lt. 500,000
ՄԱՐԻԹԱՅՄ
Մովային ապահովութեան ընկերութիւն
Դրամագլուխ 500,000 Անգլ. լիրա

Ստորագրեալք, շոգենաւերու և առագաստանաւերու մէջի վաճառքներն ու կարասիները խիստ օգտակար պայմաններով ապահովելու իշխանութիւն ստացած է ընկերութեան կողմէ։

Գիներուն և այլոց վրայ տեղեկութիւն ստ